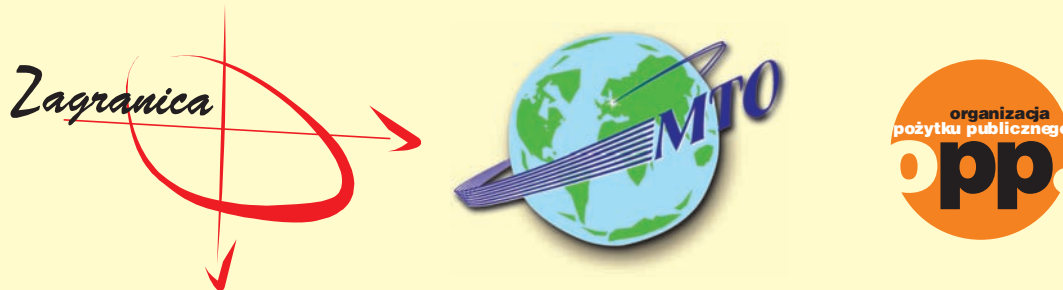
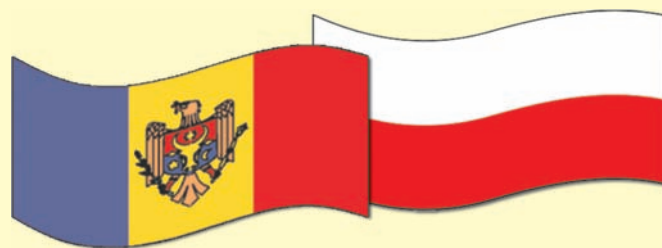

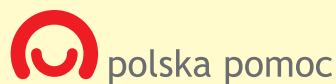
ANNUAL REPORT
Educational Society for Malopolska (MTO)
January – December 2015

Anenii Noi: Destination - the European Union

Anenii Noi: Kierunek - Unia Europejska

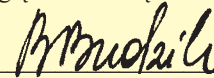
Małopolskie Towarzystwo Oświatowe (MTO), Nowy Sącz

**Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
Fundacja Solidarności Międzynarodowej,**

Mołdawia jest obecnie na rozdrożu. Ten niewielki kraj znalazł się nagle w centrum uwagi gigantów, w środku walki między Unią Europejską i zachodnią demokracją, a Rosją, pragnącą powrotu do dawnej potęgi. Choć wielu obywateli wciąż emigruje w poszukiwaniu pracy, to jednak coraz większa liczba młodych Mołdawian pragnie pozostać w kraju i przyczynić się do zmian na lepsze. MTO przez dwa lata pracowało z tymi młodymi, przyszłymi liderami w projekcie „Anenii Noi: Kierunek - Unia Europejska”. Wspólnie z partnerami w rejonie Anenii Noi wspieraliśmy małe, lokalne inicjatywy młodzieżowe, wyposażyliśmy Centrum Aktywności Obywatelskiej oraz zainicjowaliśmy powstanie Forum Młodzieży Demokratycznej, tzn. platformy jednoczącej ruch młodzieżowy. Żadna zmiana nie przebiega łatwo, przed Mołdawią jeszcze wiele wyzwań, ale wola działania i entuzjazm uczestników oraz organizacji partnerskich napawają nadzieją. Jesteśmy głęboko przekonani, że nasz projekt przyczynił się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na wiejskich obszarach Mołdawii graniczących z Naddniestrzem.

Cieszy nas, że mimo zakończenia tego dwuletniego projektu wszyscy partnerzy chcą kontynuować współpracę – zarówno z nami, jak i z uczestnikami podobnych projektów, prowadzonych przez MTO w ubiegłych latach w rejonach Dubasari i Ialoveni. Serdecznie dziękujemy Fundacji Solidarności Międzynarodowej, programowi „Wsparcie demokracji” MSZ oraz panu Charlesowi Merrillowi nie tylko za wsparcie finansowe, lecz także za ich szczere zainteresowanie przebiegiem i rezultatami projektu.

Z głęboką wdzięcznością,

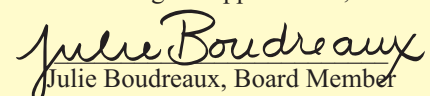
Beata Budzik, prezes

**Ministry of Foreign Affairs,
International Solidarity Foundation,**

The Educational Society of Malopolska (MTO) has been working with future leaders in “Anenii Noi: Destination - the European Union”. Together with our partners in the Anenii Noi Region, we have supported citizen initiatives by and of youth as well as efforts to make the average citizen aware of community issues and opportunities for involvement. Moldova is at a crucial crossroads. Small though it is, it finds itself of strategic importance in a much larger struggle between European Union and Western democracies and a Russia looking to re-establish its former glory and power. The country has a large population of young people more and more of whom are willing to stay in the country and try to make change. Although many Moldovans still do go abroad for work, a significant number are socially and politically involved. Although the recent elections were very disappointing, the depth and breadth of corruption daunting and many challenges remain, the will and enthusiasm of the participants and partner remain encouraging. We firmly believe that the “Anenii Noi: Destination - the European Union” project has positively contributed to the development of civil society in rural Moldova and has ensured that the European Union and the prospects it affords remain an option for Moldovan society.

We are pleased that all sides want to continue the community partnerships that have been created thanks to this project. It is also refreshing to learn that the regions of Dubasari and Ialoveni, both involved in similar initiatives over the past several years, are continuing their work and have plans for future cooperation with Anenii Noi Region. We are grateful for the support of the Solidarity Fund Poland within the framework of “Support for Democracy” Program of the Polish development cooperation in the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland of 2015.

With great appreciation,

Julie Boudreaux, Board Member

Anenii Noi: Kierunek - Unia Europejska

Projekt ten powstał z inicjatywy Rady Rejonu Anenii Noi, która w 2014 r. zwróciła się do utworzonego przez Fundację Solidarności Międzynarodowej Centrum Informacyjnego dla Samorządów Mołdawskich w Ialoveni z prośbą o konsultacje i ułatwienie im kontaktu z polskimi partnerami. W skład rejonu Anenii Noi wchodzi osiem wsi leżących w strefie buforowej, przy granicy z Naddniestrzem. Mieszkańcy tych terenów są od wielu lat pod presją pro-rosyjskiej i pro-separatystycznej propagandy, która ich obezwładnia i której nie chcą się już dłużej poddawać. Budowa społeczeństwa obywatelskiego jest dla nich żywotną kwestią, a solidarne rozwiązywanie palących problemów jest po prostu koniecznością.

Warsztaty Public Achievement

W maju 24 osoby z 14 różnych miejscowości wzięły udział w 4.dniowych warsztatach prowadzonych przez trenerki mołdawskiej organizacji "Speranta" z Cahul: Marianę Budan i Galinę Parvanę. Grupa uczestników składała się z nauczycieli wybranych ze szkół wiejskich, znajdujących się w strefie buforowej, specjalistów od spraw młodzieży pracujących we wszystkich gminach rej. Anenii Noi oraz reprezentantów org. pozarządowych zajmujących się sprawami dzieci i młodzieży.

Warsztaty te przygotowały uczestników do roli mentora, czyli do prowadzenia pracy w grupach nieformalnych metodą Public Achievement (PA). PA jest programem, który w bardzo praktyczny i naturalny sposób pomaga młodym ludziom stać się aktywnymi obywatelami, zaangażowanymi w rozwiązywanie problemów społecznych. Przekonują się, że grupa ludzi zdecydowana podjąć dobrze zaplanowaną akcję może trwale zmienić na lepsze zastaną sytuację i mieć ważny wpływ na decyzje dotyczące ogółu. Program ma na celu pomoc młodzieży w dokonaniu widocznych zmian w ich otoczeniu i dziedzinach, które ONI uważają za ważne oraz wyrobienie umiejętności dostrzegania, analizowania i rozwiązywania problemów.

Słuchacze entuzjastycznie uczestniczyli w zajęciach. Na zakończenie w anonimowej ankiecie sugerowali, żeby takie szkolenia były systematycznie powtarzane, by w każdej gminie mogła powstać grupa pracująca metodą PA. Prosili także o więcej zajęć z dziedziny

zdobycia funduszy na lokalne inicjatywy. Po tych warsztatach w wielu miejscach zaczęły powstawać nieformalne grupy wolontariuszy pracujące metodą PA nad zdefiniowaniem i sposobami rozwiązywania lokalnych problemów. Najbardziej aktywni i twórczy liderzy tych grup zostali zaproszeni na wizytę studyjną do Polski.

Wizyty studyjne w Polsce

W lipcu 2015 odbyły się dwie 8.dniowe wizyty studyjne połączone z warsztatami. W pierwszej uczestniczyło 20 młodych liderów lokalnych z 14 miejscowości w rejonie Anenii Noi (Anenii Noi, Bulboaca, Chetrosu, Ciobanovca, Cobusca Veche, Hirbovats, Gura Bacului, Maximovca, Mereni, Mereni Noi, Roscani, Ruseni, Telitsa, Varnitsa) oraz z Bender leżącego w pasie przygranicznym, ale już na terenie Naddniestrza. Odbyły się warsztaty nt. Public Relations, prawidłowego konstruowania budżetu projektu, zdobywania funduszy na realizację inicjatyw lokalnych, zarządzania czasem, rozmaitych programów UE dla młodzieży oraz pracy z wolontariuszem. Ponadto uczestnicy mieli bardzo inspirujące spotkanie z założycielką i prezeską Uniwersytetu III Wieku, odwiedzili stowarzyszenia: „Nadzieja” (rehabilitacja i resocjalizacja osób niepełnosprawnych); „Sursum Corda” (wolontariat uczniowski) i „U Siemachy” w Krakowie (opieka nad dziećmi ulicy). Wieczorami każdy pracował intensywnie nad opisem i budżetem inicjatywy lokalnej swojej grupy. Począwszy od trzeciego dnia, codziennie miały miejsce indywidualne konsultacje

tych planów prowadzone przez trenerki MTO. W rezultacie zostało opracowanych 17 inicjatyw, z których 10 najlepiej przygotowanych otrzymało dofinansowanie z budżetu projektu. Pięć z nich dotyczyło obszaru kultury, dwa skupiały się na żywotnych potrzebach przedszkolaków, jeden to młodzi dziennikarze i szkolne radio, jeden dotyczył zdrowia (korygowanie wad postawy wśród uczniów), a jeden polegał na utworzeniu szkoły językowej dla dzieci (angielski, francuski i ... rumuński, bo w tej miejscowości wszyscy mówią po rosyjsku!).

W drugiej wizycie również wzięło udział 20 osób. Byli to młodzi, przyszli dziennikarze przeważnie z tych samych miejscowości, co uczestnicy pierwszej grupy. Na zajęciach prowadzonych przez zawodowych dziennikarzy dowiedzieli się jakie wymagania musi spełniać fotografia prasowa (każdy miał swój aparat fotograficzny i po wyjściu na miasto i zrobieniu tam kilku zdjęć na zadany temat wrócili i omawiali wspólnie z prowadzącym wady i zalety każdej fotografii), na czym polega fotoreportaż, co to jest etyka dziennikarska, jakie standardy obowiązują w dziennikarstwie światowym i co to jest dziennikarstwo interwencyjne. Na warsztatach prowadzonych przez MTO uczyli się co to jest dziennikarstwo obywatelskie, jak współpracować ze środkami masowego przekazu, jak zarządzać czasem i jakie są dostępne programy UE dla młodzieży. Odbyło się spotkanie z założycielką i prezeską Uniwersytetu III Wieku oraz wizyty w lokalnych mediach (gazeta internetowa „Sądeczianin” i „Znad Popradu” w Piwnicznej). Zorganizowaliśmy też całodzienną wycieczkę do Krakowa, gdzie uczestnicy odwiedzili siedzibę Polskiej Akcji Humanitarnej i zapoznali się z jej działalnością oraz zwiedzili Stare miasto i muzeum historyczne pod płytą Rynku. Podczas konsultacji prowadzonych przez trenerki MTO kładziony był nacisk na rolę dziennikarza, jako wspierającego inicjatywy obywatelskie poprzez informowanie o nich opinii publicznej i zachęcanie mieszkańców do współdziałania.

W obu grupach uczestnicy byli żywo zainteresowani tematyką zajęć, zadawali mnóstwo pytań i chętnie brali udział w planowaniu dalszej pracy w ramach projektu. Mimo bardzo napiętego programu udało się także zorganizować każdej grupie krótki wypad na łono natury (do Rytra lub do Szczawnicy i wąwozu Homole), co pozwoliło na chwile odprężenia i bliższe poznanie się poprzez nieformalne rozmowy.

Centrum Aktywności Obywatelskiej

Szkoły moldawskie nie dają swym uczniom wielu możliwości angażowania się w życie społeczne poza szkołą. Takie podejście nie sprzyja rozwojowi umiejętności obywatelskich i nie pomaga w integracji z Unią Europejską. Zaprosiliśmy zatem młodzież do uczestnictwa w naszym projekcie i do działań na rzecz społeczności lokalnej stwarzając dla nich nowe miejsce spotkań, pracy i nauki.

W lokalu użyczonym przez Radę Rejonu wyposażyliśmy Centrum Aktywności Obywatelskiej. Spotykają się tam org. młodzieżowe, które do tej pory nie miały swego miejsca, odbywają się rozmaite szkolenia, narady, debaty, negocjacje, „okrągłe stoły” itp. oraz bezpłatne kursy języka angielskiego. Uczestnicy tych spotkań uczą się korzystania z lokalu oraz znajdujących się tam urządzeń w sposób odpowiedzialny i we właściwym celu. Zdobywają

ponadto umiejętności osobiste i zawodowe, które pozwolą im w przyszłości pracować z różnymi ludźmi mieszkającymi na tym terenie.

Forum Młodzieży Demokratycznej

Długie miesiące trwały prace nad utworzeniem platformy organizacji młodzieżowych: Forum Młodzieży Demokratycznej - organizacji parasolowej, która zjednoczy ruch młodzieżowy i we współpracy z mediami będzie reprezentować sprawy młodzieży na płaszczyźnie publicznej. Został opracowany statut, wybrano zarząd i w listopadzie Forum zostało zarejestrowane. Jego działalność jest opisywana na FB profilu projektu: <https://www.facebook.com/AneniiNoiUE/?fref=ts>.

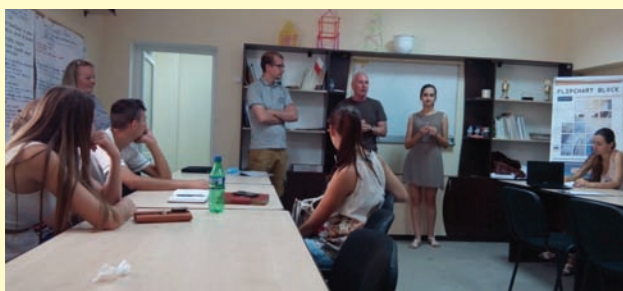
Warsztaty liderów i trening motywacyjny

Na początku sierpnia odbyła się w Anenii Noi wizyta warsztatowo-monitorująca. W godzinach przedpołudniowych trenerka MTO, Beata Budzik prowadziła dla grupy 25 osób warsztaty, które miały na celu głównie podniesienie poziomu motywacji. Dodatkowo uczestnicy pracowali nad kierowaniem projektami, sposobami rozwiązywania konfliktów, organizowaniem pracy w zespole, metodami oceny rezultatów i zarządzaniu ryzykiem. Wybraliśmy te tematy, gdyż wiedza i umiejętności zdobyte podczas warsztatów w istotny sposób wpływały na poziom realizacji całego projektu.

Popołudniami odbywały się wizyty sprawdzające na miejscu bieżący stan realizacji zaplanowanych inicjatyw lokalnych. Odwiedziliśmy następujące miejscowości:

- Cobusca Veche, gdzie Alina Erezanu organizowała kino letnie na świeżym powietrzu połączone z filmowym klubem dyskusyjnym;
- Maximovca, w której Ana Buga uruchomiła lekcje języka angielskiego;
- Varnitsa, gdzie dwójka naszych liderów, Dorina Paduret i Dan Belibov, uruchomiła klub dla młodzieży z Bender (Naddniestrze).
- Odwiedziliśmy też inicjatywy w Mereni, Anenii Noi i Gura Bacului.

Zajęcia odbywały się w lokalu Centrum.

Z ramienia Fundacji Solidarności Międzynarodowej towarzyszył nam w tych wizytach pan Adam Sauer. Na uwagę zasługiwał niezwykle entuzjizm uczestników naszego projektu i przychylne nastawienie zarówno władz lokalnych, jak i mieszkańców.

Inicjatywy lokalne

Niniejszy projekt był kontynuacją pracy podjętej przez MTO w rejonie Anenii Noi w 2014. Dzięki wsparciu Charlesa Merrilla przygotowaliśmy wówczas osiem grup do samodzielnego rozwiązywania lokalnych problemów. W 2015 następnie 10 grup zaplanowało i wdrożyło inicjatywy, które otrzymały dofinansowanie w ramach tego projektu. Oto pełna ich lista:

- **Anenii Noi I (2014):** „Niepełnosprawni lecz zdrowi”. Osoby z jakąkolwiek formą niepełnosprawności są dyskryminowane w kraju z tak licznymi barierami architektonicznymi. Rehabilitacja jest kosztowna i trudna do uzyskania. Ta inicjatywa oferuje bezpłatne masaże i wypożyczalnię sprzętu.
- **Anenii Noi II (2014):** „Europejska ulica”. Główna ulica miasta znacznie się poprawiła po dodaniu lamp ulicznych, ustawieniu ławek i koszy na śmieci, dodaniu znaków ulicznych oraz zapewnieniu Wi-Fi.
- **Anenii Noi (2015):** „Młodzi i poinformowani”. Uruchomiono szkolne radio i grupa młodych, uczniowskich dziennikarzy przygotowuje i nadaje audycje nt. bieżących spraw w szkole, w mieście i w kraju.
- **Ciobanovca (2015):** „Ogródek jordanowski”. Plac zabaw koło przedszkola dla ~32 dzieciaków. Kupili huśtawki, zjeżdżalnię i zrobili piaskownicę.
- **Cobusca Veche (2014):** „Plac zabaw przyciąga młodzież”. Ćwiczenia na świeżym powietrzu i wspólna zabawa dobrze służą zarówno ciału, jak i duchowi. Istniejący od dawna, lecz kompletnie zdewastowany, plac zabaw został odremontowany i jest obecnie miejscem, w którym młodzież szkolna radośnie spędza mnóstwo czasu.
- **Cobusca Veche (2015):** „Europejskie Filmy dla Cobusca Veche” – kino letnie na świeżym powietrzu, przeniesione do Domu Kultury w okresie zimowym, dostępne bezpłatnie wszystkim mieszkańcom. Alina, liderka grupy, pracuje jako wolontariuszka organizacji „La Strada”. Grupa organizuje co tydzień pokaz filmu o tematyce społecznej, a następnie odbywa się dyskusja o pokazanym problemie.
- **Gura Bicultui (2014):** „Wysportowana młodzież”. Grupa zakupiła dwa stoły pingpongowe, rakiетки, piłeczki i zorganizowała w szkolnej szatni miejsce

do uprawiania tego sportu, co przyciąga tam młodzież dotychczas włączając się po ulicach.

- **Hirbovats (2015):** “Centrum Rehabilitacji”. 63 uczniów miejscowego liceum ma problemy zdrowotne (wady postawy itp.). Ojciec naszej liderki jest tam nauczycielem WF i wolontarystycznie prowadzi stosowne ćwiczenia i rehabilitację. Kupili trochę podstawowego sprzętu (koń, materace, piłki itp.), a dyrekcja szkoły udostępniła specjalne pomieszczenie.

- **Maximovca (2015):** Centrum „Lingualeo”. Szkoła językowa dla dzieci (kl. I-IX). Jest tam nauczycielka, która może uczyć angielskiego, francuskiego i rumuńskiego (dla dzieci rosyjskojęzycznych). 2-3 grupy x 10-12 osób, 2-3 razy w tygodniu. Zakupiono podręczniki, słowniki, gry oraz laptop, drukarkę i ... grzejnik.
- **Mereni (2014):** “Centrum Kreatywnego Rękodzieła”. Dzieci i młodzież uczęszczająca regularnie na zajęcia w tym Centrum wyprodukowała zadziwiająco ilość kolorowych i oryginalnych rękodzieł. Prace te są wystawiane i sprzedawane, by zdobyć fundusze na kolejne materiały.
- **Mereni (2015):** “Aleja talentów”. Ta grupa powstała w 2014 i kontynuuje swe działania. W lokalnym parku regularnie organizują „akustyczne noce”, tzn. wieczorne koncerty. Władze pomogły w oświetleniu tego parku i zrobieniu podium, a nasza grupa wyprodukowała artystyczne ławki i słupy oświetleniowe.

- **Roscani (2014):** “Turystyka regionalna”. Ta mała lecz bardzo zmotywowana grupa stworzyła od podstaw i opublikowała pierwszy przewodnik turystyczny po rejonie Anenii Noi. Tekst jest po mołdawsku, angielsku i rosyjsku, a całość wzbogacona kolorowymi zdjęciami i mapką rejonu. To wielki krok naprzód w promocji Mołdawii dla turystów, więc grupa otrzymała spore dofinansowanie od władz rejonu.
- **Roscani (2015):** “Dziś dzieci – jutro przyszłość”. Stary i zaniedbany plac zabaw koło przedszkola został wyposażony w ławki i huśtawki. Zakładają stowarzyszenie rodziców i nauczycieli w celu kontynuacji tej inicjatywy.

- **Telitsa (2015):** “Kino dla edukacji”. Kino w wyremontowanym Domu Kultury. Jest tam sala kinowa, potrzebne było wyposażenie. Utworzyli Klub Filmowy i prowadzą warsztaty dla nauczycieli nt. wykorzystywania filmów w klasie. Pokazy filmowe odbywają się w każdą sobotę i niedzielę.
- **Tintsareni (2014):** “Edukacja filmowa”. Grupa zbudowała na terenie szkoły scenę na świeżym powietrzu, posadziła kilka drzew i zainstalowała kilka ławek. (Władze nie pozwoliły im zainstalować tego podium w parku.) Pożyczają projektor i głośniki ze szkoły lub Domu Kultury i urządzają darmowe pokazy filmowe co dwa tygodnie i dodatkowo w okresie świąt.
- **Varnitsa (2014):** „Ćwicz swój umysł” – Klub szachowy dla młodzieży z Varnitsy i z Bender (Naddniestrze), w którym można grać w rozmaite gry rozwijające intelekt. Nasz lider, założyciel tego klubu, sam jest znakomitym szachistą, jest entuzjastycznie nastawiony i ma poczucie misji..
- **Varnitsa (2015):** “Otwarte kino”. Kupili duży ekran, który latem jest wystawiony na zewnątrz, a zimą przenoszony do Domu Kultury. Przed filmem pokazują filmiki o działalności NGOs. Zorganizują wieczór filmów polskich.
- **Varnitsa/Bender (2015):** “Młodzieżowy klub

tematyczny”. Klub dla młodzieży z pomysłem na spotkania tematyczne (jak kawiarenki obywatelskie), klub filmowy, wieczory gier planszowych. Klub ma na celu integrację młodzieży z Varnitsy i Bender (Naddniestrze).

Spotkanie podsumowujące w Mołdawii i Festiwal Inicjatyw Lokalnych

W spotkaniu tym wzięły udział dwie trenerki MTO, Julie Boudreaux i Alicja Derkowska.

20 X spotkali się z nami: koordynator regionalny, Andrei Buga, prezeska organizacji partnerskiej, Natalia Procopii-Scobioala oraz współpracujący z nimi członek amerykańskiego Korpusu Pokoju, Matt Joseph. (W trakcie naszego projektu Natalia awansowała na stanowisko wiceprzewodniczącej rejonu, więc podjęła nas w swoim nowym, ogromnym gabinecie.) Omówiliśmy bieżący stan projektu, i proces ewaluacji oraz plan wizyt monitorujących w poszczególnych miejscowościach objętych projektem. Wizyty te miały miejsce przez cały czas naszego 4.dniowego pobytu, głównie popołudniami.

21 X w siedzibie Rady Rejonu odbył się pierwszy w Anenii Noi Festiwal Inicjatyw Lokalnych. Otworzył go Przewodniczący Rejonu dziękując w swoim krótkim przemówieniu sponsorom, lokalnym liderom oraz Małopolskiemu Towarzystwu Oświatowemu. Porywające wystąpienie po rumuńsku i po rosyjsku wygłosił pan Tomasz Horbowski, kierujący Centrum Informacyjnym dla Władz Lokalnych w Ialoveni i występujący w imieniu Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Alicja Derkowska krótko naszkicowała długą historię zaangażowania MTO w Mołdawii (2002 – 2015) i podziękowała wszystkim za współpracę.

Następnie powstałe w ramach projektu liczne grupy nieformalne oraz już zarejestrowane organizacje zaprezentowały mieszkańcom rejonu metody i rezultaty swej pracy. Prezentacja każdej inicjatywy została przygotowana przez prowadzącą ją grupę PA lub organizację. W ciągu sześciu godzin publiczność w liczbie ok. 100 osób mogła nie tylko posłuchać poszczególnych wystąpień, lecz także zadawać pytania i obejrzeć materiały wyprodukowane przez poszczególne grupy. Podczas dwóch przerw można było przy napojach, kanapkach i słodyczach prowadzić nieformalne rozmowy i nawiązywać kontakty na przyszłość. W trakcie jednej z przerw nastąpiło uroczyste, formalne otwarcie działającego już od pewnego czasu Centrum Aktywności Obywatelskiej, znajdującego się w sąsiedztwie Rady Rejonu. Goście festiwalu mogli obejrzeć wyposażenie Centrum

i zapoznać się z jego funkcjonowaniem oraz zabrać materiały promocyjne.

Miłym i ciekawym akcentem było wystąpienie Alexei Gafeli, koordynatora analogicznego projektu w 2013-14, który w dobrze przygotowanej prezentacji omówił rezultaty 22 inicjatyw w rej. Dubasari i 14 inicjatyw w rej. Ialoveni. (Po zakończeniu naszego wspólnego projektu Alexei został w wyborach samorządowych wybrany merem Cosnitsy!). Zarówno on, jak i Andrei Hincu, koordynator w rej. Ialoveni, przyjechali specjalnie na ten festiwal wraz z grupami lokalnych liderów.

Na zakończenie planowaliśmy wręczenie trzech nagród za najlepiej zaplanowane i wdrożone inicjatywy. Jednak ze względu na wyrównany poziom prezentacji oraz dobre wyniki postanowiliśmy uhonorować następujące sześć grup nagrodami w wysokości 350 zł.

- Cobusca Veche: „Europejskie Filmy dla Cobusca Veche (2015).
- Hirbovats: Centrum Rehabilitacji (2015).
- Mereni: „Aleja Talentów (2015).
- Roscani: „Dziś dzieci – jutro przyszłość” (2015).
- Roscani: „Turystyka regionalna” (2014).
- Varnitsa: „Ćwicz swój umysł” (2014).

Projekt był współfinansowany przez Fundację Solidarności Międzynarodowej ze środków programu „Wsparcie Demokracji” finansowanego w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i przez pana Charlesa Merrilla. Serdecznie dziękujemy sponsorom nie tylko za wsparcie finansowe, lecz także za ich szczerze zainteresowanie przebiegiem i rezultatami tego projektu.

Anenii Noi: Destinație - Uniunea Europeană

Raionul Anenii Noi este unul preponderant agricol, care luptă pentru a conștientiza, implica și motiva tinerii să înțeleagă provocările pe care Moldova le are în față pe drumul sau spre integrarea în Uniunea Europeană. Potrivit unui raport din 2013 al Consiliului Europei „este nevoie de o schimbare în cultură pentru a se asigura că ... participarea tinerilor devine complet integrată în toate diferitele setări ale societății moldovenești relevante pentru tineri...”. Pentru a putea rezolva această problemă crucială, MTO a lucrat în parteneriat cu ONG-ul din Moldova „Genesis”, în cadrul proiectului „Anenii Noi: Destinație - Uniunea Europeană”.

Atelierul de lucru “Public Achievement”

Prima activitate a acestui proiect a fost un atelier de lucru numit „Public Achievement”, găzduit de Consiliul Raional Anenii Noi între 21-24 mai 2015. Public Achievement (PA) este denumirea unui program care are ca scop activarea tinerilor, într-un mod foarte practic și natural ca aceștia să devină antreprenori sociali și cetățeni responsabili care simt necesitatea de a face ceva pentru comunitatea lor. În cadrul PA oameni de toate vârstele învață ce abilități sunt necesare în viața publică, și descoperă modul în care, aplicând mecanisme ale democrației, oamenii obișnuiți au puterea de a schimba ceva și face lucruri extraordinare. Luând decizia de a acționa, de a lucra cu cei de împrejur, este posibil să ai un impact real, important și de durată.

Scopul atelierului de lucru a fost de a pregăti specialiști în problemele tineretului, profesori și reprezentanți ai ONG-urilor de tineret ca să devină mentori, adică o persoană instruită pentru a lucra în grupuri informale din cadrul comunității pe parcursul diferitelor proiecte. Ca viitori mentori, participanții la atelier au fost învățați cum să își consolideze echipele, cum să identifice, să analizeze și să își rezolve problemele și cum să facă schimbări vizibile în comunitățile lor locale.

Atelierul de lucru a fost condus de Mariana Budan și Galina Parvana, doi traineri cu experiență de la Cahul. Cei 24 de participanți din 14 localități diferite din raionul Anenii Noi au dat dovadă de un mare entuziasm și dorință de a se implica în viața publică

locală. Anchetele de evaluare au arătat că participanții au fost copleșitor de mulțumiți de atelier. Una din principalele sugestii ale participanților a fost ca astfel de activități să fie organizate periodic, astfel ca cel puțin un grup informal de cetățeni să fie creat în fiecare comunitate. De asemenea, s-a solicitat ca în cadrul atelierelor de lucru să se dedice mai mult timp atragerii de fonduri, pentru a fi bine pregătiți pentru a putea găsi resursele necesare pentru a rezolva problemele locale.

Organizatorii au fost mulțumiți: scopurile și obiectivele de formare au fost atinse și totul a fost pregătit pentru a începe următoarele etape ale proiectului. A început formarea grupurilor comunitare informale pentru a rezolva problemele locale, iar cei mai activi și promițători potențiali lideri au fost invitați pentru Vizite de Studiu în Polonia.

Vizite de Studiu în Polonia

Cele două vizite de studiu de 8 zile în Polonia, care au inclus ateliere de lucru foarte intensive, au avut loc în luna iulie.

Membrii primului grup care a vizitat Polonia au fost 20 de tineri lideri locali din 14 localități ai raionului Anenii Noi (orașul Anenii Noi, Bulboaca, Chetrosu, Ciobanovca, Cobusca Veche, Hîrbovăț, Gura Bîcului, Maximovca, Mereni, Merenii Noi, Roșcani, Ruseni, Telița, și Varnița), precum și Bender (oraș), care e localizat la frontieră, dar pe teritoriul Transnistriei. Atelierul de lucru s-a axat pe subiecte precum Relații Publice, scrierea și crearea bugetului unui proiect, obținerea fondurilor pentru inițiativele locale,

gestionarea timpului, lucrul cu voluntarii și diferitele programe pentru tineret ale UE. Participanții au avut, de asemenea, posibilitatea de întâlniri cu fondatorii și președinții următoarelor organizații „Universitatea de vârstă a treia” (cursuri și activități pentru persoanele în vârstă), „Hope” (reabilitarea și socializarea persoanelor cu handicap), „Sursum Corda” (voluntariat pentru tineri) și organizația „U Siemachy”, din Cracovia, care lucrează cu copiii străzii. Serile au fost folosite pentru a scrie și a crea bugete ale inițiativelor locale. În fiecare zi trainerii MTO au oferit consultații individuale, astfel încât, până la sfârșitul vizitei de studiu au fost create 17 proiecte noi, 10 din cele mai promițătoare zece primind sprijin financiar din bugetul proiectului „Anenii Noi: Destinație - Uniunea Europeană”.

Cei 20 de participanți la cea de-a doua vizită de studiu au fost tineri, viitori jurnaliști, în mare parte din aceleași localități ca primul grup. Workshopurile, conduse de jurnaliști polonezi profesioniști, au avut ca subiecte fotografia de presă (fiecare participant a avut un aparat de fotografiat și după realizarea fotografiilor în Nowy Sacz, pe o anumită temă, s-au ținut discuții cu privire la cât de mult sau puțin fiecare fotografie a aderat la cerințele standard pentru astfel de fotografii), fotojurnalismul, codul etic al jurnalismului, standarde internaționale pentru jurnaliști, precum și ceea ce este jurnalismul de investigație. Formatorii MTO au condus ateliere de lucru despre jurnalismul civic, caile de cooperare cu mass-media, managementul timpului și diferitele programe pentru tineret ale UE. Participanții au avut ocazia să cunoască fondatorul și președintele „Universității de vârstă a treia” (organizație ce oferă cursuri și activități pentru persoanele în vârstă), precum și să viziteze reprezentanți ai presei locale (E-ziarul „Sądeczanin” din Nowy Sacz și „Znad Popradu” din Piwniczna). O zi întreagă a fost petrecută la Cracovia, unde au vizitat sediul Acțiunii Umanitare Poloneze și au aflat multe despre cum activează această importantă organizație. (Și, desigur, grupul a vizitat orașul vechi

și Muzeul Istoric.) În cadrul consultărilor cu trainerii MTO, accentul a fost pus pe rolul jurnaliștilor în sprijinirea inițiativelor locale, adică informarea comunității despre activitățile civice și încurajarea ca să se implice.

Ambele grupuri au demonstrat un interes real în subiectele propuse de trainerii, au pus multe întrebări și s-au implicat activ în planificarea următoarelor activități ale proiectului. În ciuda timpului foarte scurt și muncii intensive, fiecare grup a făcut o excursie ca să vadă împrejurimile și uimitoarele priveliști ale orașului. Natura și aerul liber a produs atât un efect de relaxare și cât și șansa de a discuta informal și a schimba idei.

Centrul de Cetățenie Activă

Scolile moldovenesti nu crează oportunitati reale pentru a implica elevii in viața comunitatii locale. Lipsa anagajamentului copiilor si tinerilor inafara scolii duce la incetinirea procesului de integrare europeana. Anume din aceasta cauza am ales sa invitam tinerii sa participe la proiectul nostru si sa se integreze in viața comunitatii prin crearea unui nou spatiu.

Centrul de Cetățenie Activă a fost creat într-un local folosit în trecut care a fost renovat de Consiliul Raional. Acum este un loc unde organizațiile de tineret la fel ca și grupurile informale pot să își țină sedințele. Este un loc de întâlnire pentru numeroase traininguri, ateliere de lucru, dezbateri, negocieri, și „mese rotunde”. Tot aici sunt oferite și cursuri de limba engleză gratuite. Elevii au fost instruiți ca să utilizeze aceste facilități și noua tehnologie oferită în incinta centrului într-un mod responsabil, pentru binele public. În decursul acestui proces, tinerii au dobândit valori personale și competențe profesionale, care le vor fi de folos pe parcursul întregii vieți. Cel mai important este însă faptul că au învățat cum să lucreze în grup, cu cetățeni din întregul raion.

Forumul Tineretului Democrat

După un proces lung și dificil de pregătire a statutului și alegere a consiliului, în noiembrie 2015 a avut loc înregistrarea platformei organizațiilor de tineret numit „Forumul Tineretului Democrat”. Această organizație-umbrelă va unifica mișcarea de tineret și prin cooperare cu mass-media, va aduce probleme tineretului în sfera publică. Activitățile sale sunt publicate pe Facebook: <https://www.facebook.com/AneniiNoiUE/?fref=ts>.

Atelier de Leadership și Formare Motivațională

La începutul lunii august la Anenii Noi a avut loc o vizită de monitorizare și ateliere de lucru. Trainerul MTO, Beata Budzik, a condus atelierul pentru 25 de participanți, axându-se pe creșterea nivelului de motivare, management de proiect, rezolvare a conflictelor, organizare a muncii de grup, metode de evaluare și evaluare a riscurilor. Subiecte au fost concepute astfel încât cunoștințele și calificarea dobândite să poată fi direct aplicabile întregului proiect.

Timpul de după-amiază a fost folosit pentru vizite la fața locului cu scopul de a vedea cum au fost puse în aplicare inițiativele locale.

- Cobusca Veche: Alina Erezanu a creat un cinematograf de vară în aer liber, care a inclus și un club de discuții.
- Maximovca: Ana Buga a început să predea lecții de limba engleză la ea acasă în timp ce aștepta ca renovarea școlii locale să fie finalizată.

- Varnița: Dorina Paduret și Dan Belibov au creat un Club de Tineret la Bender (în Transnistria).
- Au avut loc și vizite la Mereni, Anenii Noi și Gura Bâcului, unde proiectele erau încă în faza de planificare..

DI Adam Sauer de la Fondul Internațional de Solidaritate a însoțit-o pe doamna Budzik în timpul vizitelor. El a remarcat entuziasmul participanților la proiect și a fost impresionat de abordarea pozitivă a autorităților locale și a locuitorilor.

Inițiative locale

„Anenii Noi: Destinație - Uniunea Europeană” este continuarea unui proiect început de MTO în 2014, în raionul Anenii Noi. Mulțumită sprijinului acordat de Charles Merrill, au fost create 8 grupuri informale ce lucrează independent pentru a rezolva probleme locale. În 2015 au fost formate alte 10 grupuri. Acestea au creat și au implementat mici proiecte, susținute financiar din fondurile acestui proiect. Lista completă urmează:

- **Anenii Noi I (2014):** „Cu handicap dar sănătoși”. Persoanele cu orice tip de handicap se confruntă cu multe provocări și discriminării în țară; mai ales cu foarte multe bariere arhitecturale. Reabilitarea lor poate fi costisitoare și inaccesibilă. Această inițiativă oferă astfel de servicii, precum și echipament pentru cei care au nevoie de el.
- **Anenii Noi II (2014):** “Strada europeană”. Uneori ceva la fel de simplu ca lămpile stradale, apariția pubelelor, băncilor, WiFi-ului și semnelor stradale poate transforma drumul principal al orașului într-o „stradă europeană”.
- **Anenii Noi (2015):** „Tineri și informați”. Crearea unui radio școlar cu prezentatori activi aduce ascultătorilor noi cunoștințe despre școală și viața locală a comunității școlare.
- **Ciobanovca (2015):** „Teren de joc pentru grădiniță”. A fost proiectat și construit un loc de joacă pentru copii de grădiniță. Aceștia au acum un spațiu sigur și adecvat pentru joacă în aer liber.
- **Cobusca Veche (2014):** „Teren de joacă recrutează tineretul”. Activitatea și interacțiunea în aer liber poate fi sănătoasă, atât pentru minte cât și pentru corp. Terenul de joacă deja existent a fost renovat pentru a oferi tinerilor un loc alternativ de petrecere a timpului liber.
- **Cobusca Veche (2015):** “Cinematograf European pentru Cobusca Veche”. Alina, lidera grupului e voluntar al fundației La Strada. O dată pe săptămână se rulează un film despre un subiect relevant și apoi e condusă o discuție despre problema dată. Acesta este rezultatul natural al proiectului grupul

anterior, care va permite tinerilor să-și petreacă timpul liber într-un mod productiv.

- **Gura Bîcului (2014):** “Tineret și sport”. Membrii grupului au cumpărat două mese de ping-pong, padele și bile și apoi a creat un loc pentru a juca ping-pong, în subsolul școlii locale. Ideea este să te implici în sport în loc să-ți petreci timpul fără rost.
- **Hîrbovăț (2015):** „Centru de Reabilitare”. După efectuarea unui screening al corpurilor elevilor, s-a dovedit că 63 de elevi au probleme de sănătate. Tatal Dorinei este un profesor de educație fizică la școală și va lucra cu ei (exerciții speciale și reabilitare) ca voluntar. În cadrul proiectului a fost achiziționat echipament divers. Directorul școlii este extrem de susținător. Aceștia se așteaptă ca copiii sănătoși, la fel ca profesorii și membri ai comunității mai largi să beneficieze de acces la noul centru.

- **Maximovca (2015):** Centrul “Lingualeo”. Această nouă școală de limbi străine pentru copii dintr-un mic sătuc va oferi acces la lecții de limba engleză și franceză, precum și română pentru alolingvi. Atât profesoara cât și cele 2-3 grupuri de 10-12 copii care se întâlnesc săptămânal sunt încântați și entuziasmați.
- **Mereni (2014):** “Lucrul Manual Creativ” O cantitate uimitoare de lucrări manual colorate și creative sunt realizate de tinerii care participa la reuniunile periodice al acestui centru. Lucrările sunt afișate și vândute pentru a aduna bani pentru materiale.
- **Mereni (2015):** “Avem Talent”. Grupul a fost

format în 2014 și organizează periodic „nopti acustice” în parcul local. Primăria a instalat lumini pe acest veritabil „bulevard muzical”, iar grupul are acum chiar și bănci artistice (pe care își pot ține notele muzicale). Concertele serale în aer liber sunt acum foarte populare.

- **Roșcani (2014):** “Turism Regional”. Acest mic grup, extrem de motivat a creat de la zero și a publicat (cu sprijin financiar parțial din partea autorităților raionale) primul ghid turistic al raionului Anenii Noi. Este în limbile română, engleză și rusă, cu hărți și fotografii. Acesta este un pas crucial în încurajarea de a face turism pe scară mai largă în Moldova
- **Roșcani (2015):** “Copiii de azi – Viitorul de Mâine”. Terenul de joacă pentru copiii de grădiniță a fost recent renovat și au fost achiziționate materiale educaționale. Olga, lidera de grup este educatoare la această grădiniță și a încurajat părinții să se implice mai mult. O asociație părinți-profesori va fi creat în curând pentru a asigura durabilitatea.

- **Telița (2015):** “Cinema pentru Educație”. Un cinematograful a fost planificat în casa de cultură recent remodelată. A fost nevoie doar de echipament. Grupul a creat un club de cinema și a condus traininguri pentru profesori cu privire la modul de utilizare a filmelor în cadrul lecțiilor. Sedințele clubului au loc în fiecare sâmbătă și duminică.
- **Țințăreni (2014):** “Educație prin filme”. Grupul a creat o scenă în aer liber pe teritoriul liceului (primarul nu le permite să folosească parcul din localitate). De asemenea, au plantat copaci și unele instalat câteva bănci. O dată la 2 săptămâni și de sărbători importante sunt rulate filme pentru localnici. Proiectorul și difuzoarele sunt împrumutate de la liceul local sau de la casa de cultură.
- **Varnița (2014):** “Antrenează-ți mintea”. A fost creat un Club de Șah pentru tinerii din Varnița și Bender (pe teritoriul Transnistriei). De fapt, clubul

oferă acces la diverse jocuri intelectuale. Liderul de grup al acestui proiect este entuziast și foarte devotat.

- **Varnița (2015):** “Cinema”. Au achiziționat un proiector și un ecran mare și rulează filme în aer liber în timpul verii și la casa de cultura în timpul iernii. La începutul fiecărei sesiuni este rulat un film despre activitatea ONG-ului.
- **Varnița /Bender (2015):** „Club Social pentru Tineret”. Clubul de integrare a tineretului reunește tineri din Varnița și Bender. Se organizează întâlniri cu un subiect ales, discuții, jocuri educative, și se vizionează filme.

Întâlnirea finală, vizite locale și Festivalul Inițiativelor Locale

Doi formatori MTO, Julie Boudreaux și Alicja Derkowska au vizitat Republica Moldova la sfârșitul lunii octombrie. S-au întâlnit cu Andrei Buga, coordonatorul regional al proiectului; cu Natalia Procopii-Scobioala, președinte al ONG-ului partener din Republica Moldova „Genesis”, care a fost recent promovată postului de vice-președinte al raionului Anenii Noi; precum și cu Matt Joseph, un voluntar Peace Corps care a fost extrem de util și foarte implicat în proiect. Proiectul a fost discutat în ansamblu, la fel ca și procesul de evaluare, iar locurile cheie ale proiectului au fost vizitate pentru a fi monitorizate. Formatorii MTO au avut posibilitatea de a vedea multe dintre aceste locuri în timpul celor 4 zile petrecute în regiune.

Primul Festival al Inițiativelor Locale din Anenii Noi a avut loc la sediul Consiliului Raional, la 21 octombrie și a fost inaugurat de președintele de raion care a mulțumit sponsorilor, liderilor locali și MTO. Apoi a urmat un discurs impresionant (în limbile română și rusă!) al dlui Tomasz Horbowski, director al Centrului de Informare pentru Autoritățile Locale din raionul Ialoveni, care a prezentat activitatea reprezentantei “Solidarity Fund PL” în Moldova. Alicja Derkowska a povestit lungă istorie a implicării MTO în Moldova (2002 - 2015) și a mulțumit tuturor pentru cooperarea din cadrul proiectului.

Fiecare grup informal sau ONG nou-înregistrat a prezentat proiectele și rezultatele muncii lor. Publicul de aproximativ 100 persoane a avut ocazia, nu doar de a asculta despre interesantele realizări prezentate de tinerii lideri, dar și de a pune întrebări și vedea rezultate concrete. Cele două pauze de cafea în timpul zilei de lucru de 6 ore au fost timpul perfect pentru discuții informale și schimb de contacte. Festivalul a inclus, de asemenea, deschiderea oficială a Centrului de Cetățenie Activă situat în centrul orașului chiar

peste drum de clădirea Consiliului Raional. Oaspeții au putut vedea resursele și ofertele Centrului și lua materiale promotionale.

Un alt punct al programului zilei a fost prezentarea de către Alexei Gafeli, coordonator al unui proiect similar din anii 2013-14, care a rezultat cu 22 de inițiative în raionul Dubăsari și 14 inițiative în raionul Ialoveni. (La sfârșitul acestui proiect comun, Alexei a fost ales primar al comunei Coșnița!) Andrei Hîncu, coordonator în raionul Ialoveni al proiectului precedent, a fost și el prezent la eveniment. Ambii coordonatori au venit cu grupuri de lideri locali implicați în proiectul lor din anii precedenți.

Planul inițial a fost de a atribui celor mai bune trei inițiative câte 200 \$ fiecare pentru activitatea din viitor. Au fost însă atât de multe proiecte la fel de bine implementate, încât am decis să acordăm șase premii de \$100 rămoarelor proiecte:

- Cobusca Veche: “Cinematograf European pentru Cobusca Veche” (2015).
- Hîrbovăț: “Centru de Reabilitare” (2015).
- Mereni: “Avem Talent” (2015).
- Roșcani : “Copiii de azi – Viitorul de Măine” (2015).
- Roșcani: “Tourism Regional” (2014).
- Varnița: “Antrenează-ți mintea” (2014)

Așteptăm cu nerăbdare cooperarea continuă și credem că mulți dintre acești tineri lideri vor juca într-o zi un rol important în dezvoltarea țării lor, care își continuă drumul lung și plin de provocări spre Uniunea Europeană.

Tinem neapărat să menționăm profunda noastră recunoștință celor de la Solidarity Fund PL și domnului Charles Merrill, nu numai pentru sprijinul lor financiar acordat acestui proiect, dar și pentru interesul lor real în implementarea și rezultatele acestuia.

Anenii Noi: Destination - the European Union

Anenii Noi district is an agricultural region which struggles to engage, challenge and motivate young people to understand the many challenges facing Moldova as it moves closer to integration with the European Union. According to a 2013 Council of Europe report, "A change in culture is needed to ensure that ... youth participation becomes fully embedded in all the different settings of Moldovan society relevant for ... young people". To address this crucial situation, MTO worked in partnership with the Moldovan NGO "Genesis" on the project "Anenii Noi: Destination – the European Union".

Public Achievement Workshop

The first activity of this project was a workshop entitled "Public Achievement" hosted by Anenii Noi District Council from May 21–24, 2015. Public Achievement (PA) is the name of a program which in a very practical and natural way makes young people active and helps them to become social entrepreneurs and responsible citizens. In PA people of all ages learn the skills of public life, and discover how, with democracy, ordinary people have the power to do extraordinary things. With the decision to take action and work with others, it is possible to have real, important and lasting impact.

The purpose of the workshop was to prepare youth specialists, teachers and representatives of youth NGO's for the role of mentor, an individual trained to carry out the project's work in informal youth groups at the community level. As future mentors, the workshop participants were taught how to strengthen their teams, how to perceive, analyze and solve problems and how to make visible changes in their local communities.

The workshop was run by Mariana Budan and Galina Parvana, two experienced trainers from Cahul. The 24 participants from 14 different localities within the Anenii Noi district showed great enthusiasm and a willingness to become involved in local public life. Evaluation surveys showed that the participants were overwhelmingly satisfied with the workshop. They suggested that such activities be organized periodically, so at least one informal group of citizens

could be created in each community. They also requested more focus on fundraising, in order to be better prepared to find the resources to solve local problems.

The organizers were satisfied that the goals and objectives of the training had been achieved and that all were prepared to move ahead with the next phases of the project. Informal community groups began to form to address local needs and the most active and promising potential leaders were invited for Study Visits to Poland.

Study Visits to Poland

The two 8-day study visits to Poland, which included intensive workshops, took place in July.

The first group consisted of 20 young local leaders from 14 localities in the Anenii Noi district (Anenii Noi town, Bulboaca, Chetrosu, Ciobanovca, Cobusca Veche, Hirbovats, Gura Bacului, Maximovca, Mereni, Mereni Noi, Roscani, Ruseni, Telitsa, and Varnitsa) as well as Bender (city) which lies on the border, but within the Transnistria territory. There were workshops on Public Relations, project and budget writing, fundraising for local initiatives, time management, working with volunteers and about the various EU Youth Programs. Participants also had the opportunity for inspirational meetings with the founder and president of the "University of the Third Age" (courses and activities for seniors), "Hope" (rehabilitation and socialization of the disabled),

“Sursum Corda” (youth volunteerism) and the “U Siemachy” organization in Krakow which works with street children. Evenings were spent on intensive project and budget writing for the local initiatives. Each day there were individual consultations with MTO trainers so that by the end of the study visit there were 17 new projects of which the most promising ten received financial support from budget of the “Anenii Noi: Destination – the European Union” project.

The 20 participants in the second study visit were young, future journalists mostly from the same localities as the first group. The workshops, run by professional Polish journalists, focused on press photography (each participant had a camera and after taking pictures in Nowy Sacz on a given topic, there were directed discussions about the degree to which each photograph adhered to the standard requirements for such photos), photo journalism, journalism's code of ethics, international standards for journalists as well as what investigative journalism entails. MTO trainers led workshops on citizen journalism, how to cooperate with mass media, time management and EU Programs for Youth. There was a meeting with the founder and president of the “University of the Third Age” and site visits to the local media (Internet newspaper “Sădeczanin” in Nowy Sacz and “Znad Popradu” in Piwniczna). A full day was spent in Krakow where they visited the headquarters of Polish Humanitarian Action and learned of its important work. (And of course the group visited the Old Town and the Historic Museum located below the Main Square.) During the consultations with the MTO trainers, emphasis was put on the role of journalists

in supporting local initiatives by informing the local population about the activities and encouraging them to become involved.

Both groups showed genuine interest in the various topics, asked many questions and were actively engaged in planning the next project activities. In spite of the very short time and intensive work, each group did make a field trip to the nearby countryside and hills. This time in nature afforded both relaxation and the chance for informal discussions and the sharing of ideas.

Center of Active Citizenship

Moldovan schools do not create real opportunities for students to be involved in their larger communities. Lack of engagement outside of the classroom contributes to public complacency and slows progress towards achieving European integration. Therefore, youth were invited to participate in our project and join community life by creating a new space.

The Center of Active Citizenship is in a facility previously used and renovated by the District Council. It is now a place where youth organizations and informal groups can meet. It is also a venue for numerous trainings, meetings, debates, negotiations, and “round tables”. Free English courses are also offered. Students were trained to use these facilities and communication technology responsibly for the public good. In the process, these young people acquired personal values and professional skills that will last a lifetime. Crucially they have been learning how to work with diverse citizens throughout the district.

Democratic Youth Forum

After a long and difficult process of preparing the statute and electing the board, the registration of the platform of youth organizations called “Democratic Youth Forum” took place in November 2015. This umbrella organization will unify the youth movement and through cooperation with the media, it will bring

youth issues into the public sphere. Its activities are published on Facebook: <https://www.facebook.com/AneniiNoiUE/?fref=ts>.

Leadership Workshop and Motivational Training

A monitoring visit and workshops in Anenii Noi took place at the beginning of August. MTO trainer, Beata Budzik, ran workshops during the day for 25 participants. The workshops focused on raising the level of motivation, project management, conflict resolution, organizing group work, evaluation methods and risk assessment. Topics were designed so that the knowledge and skilled acquired would be directly applicable to the overall project.

The afternoons were spent on site visits to see how the local initiatives were being implemented.

- Cobusca Veche: Alina Erezanu organized a summer outdoor cinema which included a discussion club.
- Maximovca: Ana Buga started English lessons at her home while waiting for renovation at the local school to be completed.
- Varnitsa: Dorina Paduret and Dan Belibov created a Youth Club in Bender (in Transnistria).
- There were also visits to Mereni, Anenii Noi and Gura Bacului where work was still in the planning stages.

Mr. Adam Sauer of the International Solidarity Fund accompanied Ms. Budzik on the site visits. He noted the enthusiasm of the project participants and was impressed by the positive approach of the local authorities and inhabitants.

Local Initiatives

“Anenii Noi: Destination European Union” is the continuation of a project begun by MTO in 2014 in Anenii Noi district. Thanks to the support of Charles Merrill, 8 informal groups were created to independently work on solving local problems. In 2015 the next 10 groups were formed. They designed and implemented small projects that were supported

financially from this project budget. The complete list follows:

- **Anenii Noi I (2014):** “Disabled but Healthy” Individuals with any sort of disability face many challenges and discrimination in country with so many architectural barriers. Rehabilitation can be expensive and inaccessible. This initiative provides such services as well as equipment for those in need.
- **Anenii Noi II (2014):** “European Street”. Something as simple as adding street lamps, trash bins, benches, Wi-Fi and street signs has turned the town’s main road into a “European Street”.
- **Anenii Noi (2015):** “Young and Informed” The creation of a school radio with active presenters brings knowledge about school and local life to the school community.
- **Ciobanovca (2015):** “Playground for Kindergarten”. Playground for kindergarten children was designed and built. Children now have a safe and appropriate space for outdoor play and exercise.
- **Cobusca Veche (2014):** “Playground Recruits Youth”. Outdoor activity and interaction can be healthy for both mind and body. The existing run-down playground was refurbished to give young people an alternative place to spend their free time.
- **Cobusca Veche (2015):** “European Cinema for Cobusca Veche”. Alina, the group leader works as a volunteer for La Strada. Once a week they show a movie about a relevant topic and then lead a discussion about the problem. It is a natural outcome of the previous group’s project which will enable youth to spend free time in a productive manner.
- **Gura Bicului (2014):** “Youth in Sport”. They bought two ping-pong tables, paddles and balls and then created a place for ping-pong games at the local school basement. The idea is to be involved in sport instead to aimlessly roam around.
- **Hirbovats (2015):** “Center for Rehabilitation”. After organizing extensive screening of the student body, it turns out that 63 students have

health problems. Dorina's father is a sport teacher at the school and volunteered to work with them (special exercises and rehabilitation). The project purchased various equipment. The school director is extremely supportive. They expect that many healthy children, teachers and members of the wider community will also benefit from access to the new center.

- **Maximovca (2015):** Center "Lingualeo". This new foreign language school for children in a small village will provide access to English and French lessons, as well as Romanian for Russian speakers. Both the local teacher and the 2-3 groups of 10-12 kids who meet weekly are excited and enthusiastic.
- **Mereni (2014):** "Creative Handmade" Center. An amazing amount of colorful and creative handiworks are made by the youth who attend regular meetings at this center. Works are displayed and sold to raise money for materials.
- **Mereni (2015):** "We Have Talent". The group was formed in 2014. They regularly organize "Acoustic nights" in the local park. The Mayor's office installed lights on this "musical avenue" and the group had artistic benches (like sheet music) made. Evening outdoor concerts are now very popular.

- **Rosceni (2014):** "Regional Tourism" this highly motivated small group created from scratch and published (with additional financial support from the district as well) the first tourist guide to the Anenii Noi district. It is in Romanian, English and Russian with maps and photos. This is a crucial step in encouraging and making tourism more widely viable in Moldova
- **Rosceni (2015):** "Today's Children – Tomorrow's Future". Playground for kindergarten children was recently refurbished and educational materials purchased. Olga, the group leader is a teacher in this kindergarten and has encouraged the parent to become more involved. A Parent-Teacher Association will soon be created to ensure sustainability.

- **Telitsa (2015):** "Cinema for Education". A cinema was planned in the newly remodeled "House of Culture". Only equipment was needed. The group created a Cinema Club and ran workshops for teachers on how to use movies in a classroom. The Club meets every Saturday and Sunday.
- **Tintsareni (2014):** "Movie Education". The group created an outdoor scene on the territory of the high school (the mayor didn't allow them to use the central park). They also planted some trees and installed a few benches. Once in 2 weeks and on important holidays they show movies for local inhabitants. The projector and the speakers are borrowed from the high school or from the local house of culture.
- **Varnitsa (2014):** "Exercise Your Mind" A Chess Club for young people from both Varnitsa and Bender (within the Transnistria territory). In fact the Club provides access and time for various intellectual games. Its leader and master mind is enthusiastic and devoted.
- **Varnitsa (2015):** "Open Air Cinema". They purchased a projector and a big screen and show movies on the open air during summer and in "House of Culture" during winter. At the beginning of each movie there a short film about the NGO's activities.
- **Varnitsa/Bender (2015):** "Social Club for the Youth". Youth Club for integration brings together teenagers from Varnitsa and Bender. They organize meetings with a chosen topic, discussions, play educational games, and watch movies.

Final Meeting, Site Visits and Festival of Local Initiatives

Two MTO trainers, Julie Boudreaux and Alicja Derkowska travelled to Moldova in late October. They met with Andrei Buga, the regional coordinator; Natalia Procopii-Scobioala, president of the Moldovan partner NGO "Genesis" and who was recently promoted to vice-president of the Anenii Noi district; as well Matt Joseph, an American Peace

Corps volunteer who has been immensely helpful and very involved in the project. There was discussion of the overall project, the evaluation process and the monitoring visits in key project sites. The MTO trainers were able to see many of these places during the 4 days in the region.

The First Anenii Noi Festival of Local Initiatives took place in the District Council headquarters on October 21 and was opened by the district president who thanked the sponsors, local leaders and MTO. This was followed by a very impressive speech (in Romanian and Russian!) by Tomasz Horbowski, director of the Information Center for Local Authorities in Ialoveni district and who represented Solidarity Fund. Alicja Derkowska described MTO's long history (2002 – 2015) of involvement in Moldova and thanked everyone for their cooperation in the project.

Each informal group or newly registered NGO presented their projects and the results of their work. The audience of about 100 could not only listen to the interesting accomplishments presented by the young leaders, but could also ask questions and see concrete results. The two coffee breaks during the 6-hour day enabled informal discussions and exchange of contact information while indulging in delicious snacks made by a local caterer. The Festival also included the official opening of the Center of Active Citizenship located in the center of the town just across the street from the district council building. Guests could see the Center's resources and offerings and take promotional materials.

Another highlight of the day was the presentation by Alexei Gafeli, coordinator of a similar project from 2013-14, which resulted in 22 initiatives in the Dubasari district and 14 initiatives in the Ialoveni district. (At the end of that joint project, Alexei was

elected mayor of Cosnitsa!) Andrei Hincu, coordinator in the Ialoveni district, also made a special trip to Anenii Noi to present. Both coordinators came with groups of local leaders involved in their earlier project.

It was originally planned to award the three best initiatives with \$200 each for future work. There were so many equally well-implemented projects that we decided to make six awards of \$100 to the following:

- Cobusca Veche: "European Cinema for Cobusca Veche" (2015).
- Hirbovats: "Center for Rehabilitation" (2015).
- Mereni: "We Have Talent" (2015).
- Roscani: "Today's Children – Tomorrow's Future" (2015).
- Roscani: "Regional Tourism" (2014).
- Varnitsa: "Exercise Your Mind" (2014).

We look forward to continued cooperation and believe that many of these young leaders will one day play important roles in the development of their country as it continues the long and challenging road to the European Union.

Our deepest gratitude goes to the International Solidarity Fund of Poland and Mr. Charles Merrill, not only for their financial support of this project, but also for their genuine interest in its implementation and results.

POZOSTAŁE PROJEKTY MTO / OTHER MTO ACTIVITIES

Przyjaźń nie zna granic - Yedidut- slelled

W sierpniu grupa naszych uczniów odwiedziła Izrael, a na początku grudnia gościliśmy w Polsce grupę 14 uczniów i 2 nauczycieli z Izraela. Już od ośmiu lat prowadzimy taką wymianę z zaprzyjaźnioną szkołą Hakfar Hayarok w Sderot. Również i tym razem uczniowie mieszkali w domach polskich rówieśników, którzy oprowadzali ich po Nowym Sączu i brali udział we wszystkich zajęciach.

Od 6 grudnia Żydzi na całym świecie świętują Chanukę – jedno z najbardziej radosnych świąt. Goście prezentowali zwyczaje chanukowe i tłumaczyli znaczenie „święta światła”, a uczniowie Splotu uczyli ich robienia ozdób choinkowych podczas warsztatów Miasteczku Galicyjskim. Goście zwiedzili „uniwersytecki” Kraków i obejrzeni świąteczny jarmark na Rynku. Razem z polskimi kolegami zbierali w sklepach dary w ramach corocznej akcji Splotu „Ekipa Św. Mikołaja”.

8 grudnia młodzież z Polski i Izraela spotkała się z niezwykle gośćmi: osobą ocalałą z zagłady i ratującym ją Polakiem. Bardzo rzadko zdarza się możliwość takich spotkań. Poprzedziło je zapalenie trzeciej świeczki chanukowej przez naszych gości z Izraela. Pan Józef Jarosz jest prawdziwym bohaterem - w czasie wojny uratował wraz ze swoją rodziną czternaścioro Żydów. W spotkaniu wzięła udział także ocalona przez Państwo Jaroszków Pani Anna Grygiel - Hyryn. To było bardzo wzruszające spotkanie dla wszystkich! Pani Anna opowiedziała tragiczną historię swojej rodziny. Sama urodziła się getcie w Zakliczynie. W czasie likwidacji getta, niemal cała rodzina została uratowana od Zagłady. „Jedynie Tata nie zdążył uciec i zginął w Bełżcu” – wspomina. Ona, Mama i 12 innych ludzi zostało uratowanych przez rodzinę Franciszka Jarosza. Jednym z ratujących był Pan Józef, syn Franciszka, wówczas

12-letni chłopak. Małej Ani nie wolno było płakać, śmiać się – obawiano się, że ktoś usłyszy i doniesie Niemcom o tym, że Jaroszowie ukrywają Żydów. „Jak mieliśmy nie pomóc, jak wierzyliśmy w Boga? Przecież tak trzeba było” – mówił Pan Józef. Dziś nie zawahałby się zrobić to samo drugi raz. Doskonale wiedzieli, że grozi im kara śmierci, ale postanowili pomóc. Heroiczny wysiłek został nagrodzony dopiero po latach – Jaroszowie zostali uhonorowani Medalem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata. Była to wspaniała lekcja żywej historii.

Na wspólne rozrywki składały się zabawy na śniegu i lodowisku w Krynicy (największa atrakcja dla naszych gości!) oraz gra w paintball. Ostatni dzień Izraelczycy spędzili w polskich rodzinach.

W imieniu naszego izraelskiego partnera oraz uczniów i nauczycieli uczestniczących w projekcie dziękujemy Programowi Międzynarodowej Wymiany Młodzieży MEN za dotację umożliwiającą jego kontynuowanie.

Friendship Knows No Borders - Yedidut- slelled

In August a group of our students visited Israel and at the beginning of December, MTO hosted a group of 14 students and two teachers from Israel. This is the 8th year of such an exchange with our partner school Hakfar Hayarok in Sderot. As it is the tradition, the

Israeli students stayed with their Polish colleagues who showed them around Nowy Sacz and participated in all the group's activities.

This year December 6th marked the beginning of Hanukkah, which is celebrated by Jews around the world. The Israeli guests presented Hanukkah traditions and explained the meaning of “the Feast of Lights”, one of their most joyous holidays. Splot students taught them to make traditional Christmas ornaments during workshops at “Galicia Town”. Together they visited the university area of Krakow and its holiday marketplace in the main square. They also collected food and other Christmas gifts for the poor at local stores during Splot’s annual “St Nicholas Team” action.

On December 8th, following the ceremony of the lighting of the candle for the third day of Hanukkah, the Polish and Israeli youth met with extraordinary guests: A Holocaust survivor and a Pole who saved her family. Józef Jarosz is a true hero. During the war, he and his family saved 14 Jews. One of them, Anna Grygiel – Hyryn, told the very moving and tragic story of her family. She was born in the Zakliczyn ghetto. During its liquidation, almost all of her family were saved. “Only Father didn’t manage to escape and later died in Bełżec”, she recalled. Franciszek Jarosz’s family saved her, her mother and 12 others. At the time, Józef, the son of Franciszek, was a 12 year old boy. Little Ania was not allowed to cry or laugh for fear that she would be heard and

someone would report to the Germans that the Jarosz family was hiding Jews. “How could we not help if we say we believe in God? It was the right thing to do”, said Józef during the meeting. Today he would do the same thing again. They knew that the penalty for hiding Jews was death, but chose to help anyway. Many years later he was awarded the medal of the Righteous Among the Nations. It was a wonderful lesson in living history.

On a lighter note, the visitors were especially thrilled by playing in snow and ice skating in Krynica as well as playing paintball. The last day was spent with their Polish host families.

The International Youth Exchange Program of the Ministry of National Education of Poland has provided continued support for this initiative. We extend our thanks to them on behalf of our partners in Israel and on behalf of all who have benefitted from this important initiative.

Dzieci “Solidarności” – historia mówiona

Młodzi ludzie niewiele już wiedzą o ruchu Solidarności w Polsce i o tym, jak życie codzienne wyglądało w latach 1980-90, szczególnie na prowincji. To jest ważny okres w historii powszechnej, bo był to pierwszy, masowy, spontaniczny i pokojowy ruch oporu w Europie. Co ważniejsze, zakończył się on sukcesem w postaci rozpadu władzy komunistycznej w Polsce i lawiny podobnych przemian we wszystkich krajach dawnego bloku sowieckiego.

Dziś dla młodzieży jest to jeszcze jedna lekcja historii do przerobienia. Uważamy, że koniecznie należy opowiedzieć młodym o doświadczeniach członków Solidarności w sposób bardziej osobisty, emocjonalny i kolorowy. Postanowiliśmy więc przeprowadzić wywiady nie tylko z ludźmi działającymi w Solidarności na terenie byłego województwa nowosądeckiego lecz także z ich dziećmi, które obecnie są dwudziesto-trzydziestoletnie, zarejestrować je na taśmie video i podzielić się tymi materiałami ze szkołami w Polsce i w Stanach Zjednoczonych.

Rozpoczęliśmy ten projekt w 2014. Nagraliśmy wówczas wspomnienia dorosłych, a w 2015 dodaliśmy wspomnienia tych, którzy w latach 1980-90 mieli od cztery do dziewięć lat. Obecnie bohaterowie tych wspomnień założyli już własne rodziny, mieszkają i pracują w różnych miastach Polski, więc nie sposób było przeprowadzić tych wywiadów bezpośrednio. Udało nam się jednak znaleźć 11 takich wspomnień z lat stanu wojennego spisanych przez Anię Lipińską w końcu lat 1990-tych. Zostały one odczytane przez uczniów gimnazjum społecznego „Splot”, nagrane na DVD i opatrzone angielskimi podpisami i udostępnione szkołom w Polsce i USA. Oto kilka cytatów:

- *Patrycja, 4 lata:* Pamiętam stanie w kolejkach w takim malutkim sklepiku na osiedlu, w którym zawsze świeciło pustkami. Więc stałyśmy z mamą w tych kolejkach, mama mnie trzymała na rękach. Byłam wtedy mała, drobna i chudziutka to też wszyscy myśleli, że jestem niedożywiona. Dlatego, gdy mówiłam ze smutną miną na cały głos:

„Mamusi, kup mi jajeczko. Ja tak bardzo lubię jajeczko.” To oczywiście wszyscy przepuszczali mamę, żeby takie zabiedzone dziecko dostało to jajeczko.

- *Kuba, 4 lata:* Była rewizja. Ja w ogóle nie wiedziałem co to rewizja. Siedziałem na tapczanie i byłem strasznie mały, gdy przyszło kilku panów, dwóch lub trzech, ładnie ubrani i strasznie sztywni. Ja myślałem, że to jacyś znajomi są, a w domu była szarlotka - tata robił świetne szarlotki - i ja się pytałem ciągle mamy i taty, dlaczego oni nie poczęstują tą szarlotką rewizji. ... Pamiętam również, że mama robiła różnego rodzaju transparenty. Kiedyś użyła bardzo mocnej farby i baliśmy się, że na parkiecie zostanie nam napis: „Niech żyje SOLIDARNOŚĆ”. Gdy mamę zabrali do więzienia, ja się jej pytałem dlaczego ona będzie w więzieniu i powiedziała mi, że to dlatego, że nas kocha. To było bez sensu.
- *Wit, lat 9:* Oboje rodziców zabrali na przesłuchanie. Wyglądało to dość groźnie, jednak dla mnie było to przyjemne, bo miałem od razu pięć obiadów u sąsiadów.
- *Łukasz, lat 9:* Stałem w oknie z moim chrzestnym ojcem i widziałem jak mama wsiada do dużego Fiata, który stał ukośnie na skrzyżowaniu przed blokiem i całkiem serio pomyślałem, że kiedyś w przyszłości napiszę w pamiętnikach: „... i wtedy widziałem ją po raz ostatni”. Mama wróciła wieczorem.

Serdecznie dziękujemy naszej partnerskiej organizacji ze Stanów Zjednoczonych, Citizens for Engaged Communities, za ich inicjatywę, zrozumienie potrzeby przeprowadzenia takiego projektu i wsparcie finansowe.

Children of the Solidarity – Oral History

The young generation doesn't know much about the Solidarity movement in Poland and what life looked like at that time. It is an important period in global history, for it was the first such massive, spontaneous, non-violent civic movement in Europe. And – even more importantly – a successful one thanks to which the communist regime began to fall apart and an avalanche of similar changes followed in all the Soviet-bloc countries.

Nowadays for high school students it is just one more history lesson to complete. It seemed logical and important to make that experience more lively, colorful and meaningful by recording case-studies from a provincial area of Southern Poland in the form of oral history and sharing them with students both in Poland and the US.

The project began in 2014 during which time the memories of the adults were recorded. In 2015, we added the recollections of those who were 4-10 year old kids during the period 1980-90. They are now living throughout Poland, so it wasn't possible to record them live. Fortunately, at the end of the 1990's, Anna Lipinska made a record of her older colleagues' stories of Martial Law. These were read aloud by "Spot" students and the resulting DVD is available (with English subtitles) for schools in Poland and the US. A few excerpts follow:

- *Patrycja, 4 years old:* I remember standing in line at a tiny neighborhood grocery that always had empty shelves. Mama was holding me in her arms. I was so young and small and thin, that everyone thought I was malnourished. Therefore, when I begged in a sad, pathetic voice, "Mama, please buy me an egg. I really would love an egg." The others immediately let my mother go ahead of the line to buy the poor child an egg.
- *Kuba, 4 years old:* There was a search. I had no idea what that meant. I was sitting on the sofa and I was really young, when a few, two or maybe three, well-dressed men came in. They were very formal. At first I thought they were some kind of acquaintances and I kept pestering my mom and dad to invite them for the apple pie that dad had just made – he made delicious apple pie! I also remember that my mom made different kinds of banners. Once she used a very strong paint and we were afraid that the slogan "Long Live SOLIDARITY" might have gone thru and would be visible on the floor. When my mom was taken

to prison and I asked her why, she told me it was because she loved us. That didn't make any sense.

- *Wit, 9 years old:* Both of my parents were taken for interrogation. It looked pretty serious, but for me it was a treat because I immediately got to have five meals at the neighbors.
- *Lukasz, 9 years old:* I was standing in the window next to my godfather's and I saw my mother being taken into a large Fiat, which was standing at an angle at the intersection in front of our block of flats and I thought to myself in all seriousness that one day I would be writing in my memoir "...and then I saw her for the last time". Mama came home later that evening.

We would like to express our sincere gratitude and appreciation to our partner organization in the US, Citizens for Engaged Community (CEC), for their initiative, understanding and support.

Czytanie rozwija wyobraźnię

Projekt ten miał na celu zwiększenie zainteresowania książką i czytelnictwem wśród uczniów klas I-III szkół podstawowych z Sądecczyzny. Cel ten osiągnęliśmy poprzez zorganizowanie konkursu na przygotowanie stroju ulubionej postaci bajkowej przez uczniów szkół, które zgłosiły chęć udziału w projekcie. Zainteresowanie projektem było dużo większe niż zakładali organizatorzy, a poziom merytoryczny przewyższył najśmielsze oczekiwania. Zakładane rezultaty zostały osiągnięte.

Do udziału w projekcie zgłosiło się 16 szkół z 260 uczniami. 16 bajek zostało przeczytanych przez uczniów klas I-III i dokładnie omówionych. W niektórych szkołach opracowano cały cykl imprez w oparciu o czytaną bajkę (np. w SP #8 wychowawczyni klasy IIc, mgr Agnieszka Wenczyńska, zorganizowała wyjazd klasy do kopalni soli w Wieliczce, aby pokazać dzieciom Solilandię).

Poziom artystyczny i merytoryczny finału konkursu był bardzo wysoki, a prezentacje i kostiumy charakteryzowały się kreatywnością i samodzielnością wykonania. Nauczyciele i opiekunowie wyrazili nadzieję na kontynuację inicjatywy w przyszłości.

10 listopada, podczas finału konkursu, dzieci zaprezentowały przygotowany kostium i postać z wybranej przez siebie bajki i odpowiedziały na pytania jury z nią związane. Kostiumy były oceniane przez jury powołane przez organizatora. Finał konkursu odbył się w wynajętej sali widowiskowej i był połączony z występem zespołu dziecięcego „Promyczki Dobra” z Nowego Sącza. Laureaci konkursu – uczniowie klas, którzy zajęli miejsca I-III otrzymali dyplomy i nagrody rzeczowe. Oto lista nagrodzonych:

- I. Klasa II d ze SP #2 w Nowym Sączu za strój Baby Jagi i znajomość bajki o Jasiu i Małgosi.
- II. Klasa III b ze SP w Tęgoborzy za strój i inscenizację bajki „Jerzyk Cypryan”
- III. Klasa II a ze SP w Przysietnicy za strój dr Doolittle i znajomość książki „Doktor Doolittle i jego zwierzęta”

Oprócz tego każde uczestniczące dziecko dostało drobne upominki, a każda klasa pakiet edukacyjny w postaci kart ortomagicznych.

Grupa uczniów, która zwyciężyła w konkursie w nagrodę pojechała wraz z opiekunami i rodzicami (40 osób) na wycieczkę do Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie. Zwiedzając interaktywną wystawę „Bajkowy Świat” dzieci zdobyły nowe informacje, ale także nauczyły się dialogu poprzez współpracę w grupie, co było warunkiem koniecznym do skorzystania z wyjątkowej, bajkowej trasy.

Małopolskie Towarzystwo Oświatowe zapewniło dodatkowo uczestnikom możliwość zwiedzania Muzeum Drogownictwa w Szczucinie, leżącego na trasie do Pacanowa.

W imieniu dzieci, nauczycieli i rodziców serdecznie dziękujemy Urzędowi Marszałkowskiemu woj. Małopolskiego za dotację, która umożliwiła organizację tego konkursu i dała uczestnikom wiele radości.

Reading Develops the Imagination

The aim of the project was to raise interest in books and reading amongst kids in grades 1-3 in Nowy Sacz District. School children involved in the project chose their favorite characters from a story or fairy tale and presented them in hand-made costumes in a competition. The level of interest and the quality of the presentations far exceeded the expectations of the organizers. The project's goals were certainly achieved.

There were 16 participating schools and 260 kids involved. Sixteen stories were read and discussed in detail. Some schools organized a series of events based on the stories. The final competition showed a high level of artistry and independence with presentations featuring creative and original costumes. The teachers and assistants expressed their hope that the initiative would become a regular event.

Not only did the children present their costumes during the final competition on November 10th, but

they also had to answer questions for the jury about their chosen story. The jurors took into consideration the costumes, presentations and knowledge about the story itself. Diplomas and prizes were given to the top three groups:

- I. Class IId from Elementary School #2 in Nowy Sącz for the witch costume and knowledge about the story “Hansel and Gretel”.
- II. Class IIIb from Elementary School in Tęgoborze for costumes and knowledge of “Cyprian the Hedgehog”
- III. Class IIa from Elementary School in Przysietnica for costumes and knowledge of “Dr Doolittle and his animals”

Additionally, each child received a few small gifts and each class received a set of educational materials.

The group of students that won first place went with their teachers and some parents (40 persons) for a trip to the European Tale Center in Pacanów. Visiting the interactive exhibition „Fairytale World”, the children gained new information, but also learned dialogue through group work. This was a prerequisite for use of the unique, fairy-tale route. MTO covered an additional stop in Szczucin (on the way to Pacanów) to give the kids the opportunity to explore the Museum of Road Machinery.

On behalf of the children, teachers and parents, we would like to thank the Office of the Malopolska Provincial Governor for its support. It enabled the competition to be organized and brought such joy to the children.

Seminaria sokratejskie

Naszym celem jako edukatorów jest stworzenie innowacyjnego środowiska, które umożliwi zrównoważony rozwój uczniów. Aby ten cel osiągnąć, musimy stosować metody dążące do zminimalizowania „nauczania” przez nauczyciela na rzecz zwiększenia przestrzeni dla uczniów, tak aby mogli w pełni angażować się w proces „uczenia się”. Spośród wielu interesujących metod metoda Seminariów Sokratejskich jest wyjątkowo skuteczna. Właściwie przeprowadzone Seminarium Sokratejskie stwarza przestrzeń umożliwiającą jego uczestnikom swobodną wymianę myśli w celu głębszego zrozumienia tekstu. Zadaniem nauczycieli jest tworzenie takiej przestrzeni, aktywizowanie uczniów, komunikowanie naszych oczekiwań dotyczących zachowania uczniów oraz procesu ich uczenia się, oraz zadawanie pytań.

Ideę Seminariów Sokratejskich zaszczerpił w nas John Zola z amerykańskiej organizacji pozarządowej *Citizens for Engaged Communities*, który w listopadzie 2013 i w czerwcu 2014 przeprowadził w Małopolskim Towarzystwie Oświatowym w Nowym Sączu szkolenie dla nauczycieli z powiatu nowosądeckiego. Od września 2014 współpracujemy z Johnem wspierając małopolskich nauczycieli w zrozumieniu i stosowaniu pedagogiki sokratejskiej. W czerwcu 2015 pierwsza grupa czterech adeptek metody ukończyła intensywny kurs oparty na comiesięcznych warsztatach, przeprowadzony przez Barbarę Białek, regionalną koordynatorkę projektu, wraz z trzema innymi trenerkami, przeszkolonymi przez Johna w czerwcu ubiegłego roku. We wrześniu 2015 z sukcesem rozpoczęliśmy drugą edycję serii 10-ciu comiesięcznych warsztatów „nauczyciele szkolą nauczycieli”. To prawdziwie budujące doświadczenie móc widzieć pięć nowych uczestniczek projektu entuzjastycznie zagłębiających tajniki tej niekonwencjonalnej metody. Z każdym spotkaniem coraz sprawniej dokonujemy selekcji tekstów spełniających warunki tekstu seminaryjnego. Na seminariach przeprowadzonych w szkołach gdzie uczymy odkrywamy, że nasi uczniowie wspaniale artykułują myśli, których być może nigdy nie mieliby sposobności wyrazić, broniąc swoje nie zawsze popularne w oczach innych poglądy, nabywając w ten sposób umiejętności, które zapewne okażą się niezbędne w niedalekiej przyszłości.

Seminaria Sokratejskie wierzą w moc zadawania pytań i cenią dyskusję a nie debatę. Promując wspólne poszukiwanie rozmaitych znaczeń na wielu płaszczyznach potwierdzają społeczną naturę uczenia się. Nie istnieje jedna „właściwa” odpowiedź czy

też interpretacja. Uczestnicy seminarium, wspierani przez lidera, przedstawiają swoje myśli, podpierają je odnosząc się do tekstu oraz zachęcają innych do wyjaśnienia odmiennych interpretacji. Praca, którą „wykonują” podczas dyskusji odzwierciedla umiejętności potrzebne obywatelom w demokracji.

Fragmety niniejszego tekstu pochodzą z artykułu Barbary, który został opublikowany w magazynie Learning Teacher Network na 10-tą konferencję na temat Innowacji dla Rozwoju Zrównoważonego, która odbyła się w Zagrzebiu w dniach 16-18 kwietnia 2015. Reprezentując *Citizens for Engaged Communities*, Barbara mogła podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem z grupą edukatorów z całego świata, spotykających się w celu reformowania programów i systemów edukacyjnych, zarówno od strony metod jak i treści, które obecnie niestety niewiele mają wspólnego z rozwojem zrównoważonym społeczeństw. Pozytywny oddźwięk jaki otrzymała po przeprowadzonym warsztacie seminaryjnym utwierdził nas w przekonaniu, że wysiłki grupy nauczycieli spotykających się od ponad roku w Małopolskim Towarzystwie Oświatowym mają ogromny sens w propagowaniu pedagogiki sokratejskiej w wymiarze zarówno lokalnym jak i globalnym.

Dziękujemy nauczycielom prowadzącym seminaria sokratejskie za zaangażowanie i czas poświęcony na przygotowanie zajęć, a naszemu partnerowi, Citizens for Engaged Communities, za nieustające wsparcie merytoryczne i finansowe tego projektu.

Socratic Seminars

Our goal as educators should be to create innovative and sustainable student-centered classrooms. This calls for methods that decrease the amount of teaching the teacher does to ensure plenty of space for the students to do the “work” of learning. *Socratic Seminars* methodology seems especially effective. This student-centered discussion with its rather rigid structure that demands a lot of discipline from all participants of the learning process, if staged properly, guarantees a high level of knowledge retention. According to the cone of learning, we retain as much as 70 per cent of what we say. Therefore, classes focused on students engaging with each other, with interesting and worthwhile ideas, and struggling to make meaning are what we should strive for. Teachers should focus on structuring and facilitating activities, communicating behavior and learning expectations, and asking questions.

Workshops led by John Zola at MTO in November 2013 and in June 2014 helped teachers in the Malopolska

region of Poland learn to conduct Socratic Seminars. Since September 2014 we have been working with John in supporting the training of Polish teachers in Socratic methodology. In June 2015 the first group of four teachers completed a workshop-based course, conducted by Barbara Białek, the Regional Coordinator for Socratic Seminars Implementation with the support of three other coaches, trained by John in June. In September 2015 we launched the second edition of the ‘teachers-training-teachers’ workshops series of 10 monthly meetings. It is a truly uplifting experience to see how enthusiastically the five new trainees have embraced this unconventional method. We are all becoming more skilled in the selection of ambiguous texts that lend themselves to productive seminars, where we discover our students as great communicators of ideas they might not have otherwise expressed, defending attitudes that are not necessarily popular with others, or exercising skills that we could only hope they would need in their future.

Socratic seminars believe in the power of asking questions and prize discussion over debate. Most importantly, Socratic seminars acknowledge the highly social nature of learning. Students, with the support of the seminar leader, explore various “meanings” that might be found in the identified text. There is no one “right” answer or interpretation. Instead, students suggest ideas, refer back to the text for support, and challenge one another to explain different interpretations. This is the work of citizens in a democracy as well as representing the skills of good social and intellectual interpersonal communication.

Excerpts of this text come from Barbara’s article that was published in the Learning Teacher Network Magazine for the 10th International Conference on *Innovation for Development and Sustainability*, held in Zagreb, Croatia on 16-18 April, 2015. It was a great honor for her to represent *Citizens for Engaged Communities* at the Conference, where as one of the 40 presenters from 16 different countries she could share her knowledge and experience with a group of passionate educators to promote efforts to rethink educational programs and systems, both methods and contents, which currently support unsustainable societies. The positive feedback she received from the conference participants has encouraged us to further promote Socratic Seminars in the hope that they will help meet the future challenges for education.

We would like to thank the teachers for their involvement and contribution. We are thankful to our partner organization in the US, Citizens for Engaged Communities for the continued interest and financial support.

„Żywa biblioteka” – reszta jest historią

„Żywa biblioteka” polega na zebraniu w określonym miejscu i czasie grupy ludzi, którzy gotowi są podzielić się z innymi (słuchaczami/czytelnikami) swymi osobistymi przeżyciami, wspomnieniami i przemyśleniami na zadany temat. „Czytelnicy”, przychodząc do tej biblioteki, mogą „wypożyczyć” sobie taką żywą książkę na pół godziny, wysłuchać opowiadania i – w odróżnieniu od klasycznej książki – zadawać pytania. Uważamy, że taka metoda uczenia historii, czy języka polskiego jest znacznie bardziej atrakcyjna, niż tradycyjna lekcja i lepiej zapada w pamięć słuchacza.

„Żywa biblioteka” jest programem Unii Europejskiej, a działania w ramach tego programu są częściowo sponsorowane przez Radę Europy. MTO było w latach 2014-15 jedynym partnerem z Polski w wielkim, międzynarodowym projekcie, obejmującym oprócz nas sześć krajów: Portugalię, Hiszpanię, Francję, Włochy, Bułgarię i Rumunię. Tematem tego projektu był „Nazizm i stalinizm”. Przygotowaliśmy osiem żywych książek na ten temat.

W połowie czerwca 2014 otworzyliśmy naszą „żywą bibliotekę” dla publiczności. W budynku MTO zebrało się ponad 80 osób pragnących po raz pierwszy skorzystać z tego programu. Wydarzenie można obejrzeć na <https://www.youtube.com/watch?v=WKlbdnORJ3k>.

W 2015 kontynuowaliśmy ten program organizując flashmob, w którym 70 uczniów naszego gimnazjum czytało na głos książki historyczne w galerii handlowej „EUROPA II”: <http://www.polskatimes.pl/artykul/3730654,nowy-sacz-ksiazkowy-flash-mob-w-galerii-handlowej-zdjecia-wideo,id,t.html> oraz dzieląc się naszymi materiałami i doświadczeniem z pozostałymi partnerami na konferencji zorganizowanej w Bolonii w lutym 2015.

Dziękujemy organizacji włoskiej Net in Action za zaproszenie MTO do tego projektu wraz z siedmioma innymi krajami Unii Europejskiej, a programowi Europa dla Obywateli za niezbędne wsparcie finansowe.

Human Library: the Rest is History

The „Human Library” is about bringing together at a certain place and time, a group of people who are ready to share with others (listeners / readers) their own personal experiences, memories and thoughts on a given topic. The „readers” coming to the library can „borrow” a living book for half an hour, listen to stories and - unlike the classic book - ask questions. We believe that this method of learning history or Polish language is much more attractive than traditional lesson and more memorable for the listener.

In EU society today, the awareness of the violation of human rights, democracy and freedom linked to Nazism and Stalinism and the dramatic implications of war, play a fundamental role in understanding the future of Europe. The goal of the Human Library Program is to acquire from witnesses and witnesses’ relatives a concrete knowledge about the mistakes and tragedies linked to Nazism and Stalinism and share it with younger generation. This method turns a group of people into “living books.”

MTO was the only Polish partner in this large European project with 6 other countries that lasted for two years. On June 14, 2014 we created a human library in our school hallway. For 3 hours over 80 participants enjoyed the event. Please visit us at <https://www.youtube.com/watch?v=WKlbdnORJ3k>.

In 2015 we continued this program by organizing a flashmob in a nearby shopping mall with 70 Splot Middle School students reading historic books. <http://www.polskatimes.pl/artykul/3730654,nowy-sacz-ksiazkowy-flash-mob-w-galerii-handlowej-zdjecia-wideo,id,t.html>

Agata Kita, MTO representative attended the Conference in Bologna in February 2015 where she shared materials and experiences with other partners from the project.

We are grateful to the Italian organization Net in Action for inviting MTO as a Polish partner in this multinational project and would like to thank Europe for Citizens Program for the much needed financial support.

Międzyszkolny Konkurs Językowy „TANDEM”

Małopolskie Towarzystwo Oświatowe we współpracy z Centrum Językowym „Expert”: www.expertns.edu.pl już po raz drugi było organizatorem tego konkursu: tandem.mto@gmail.com, w którym uczniowie gimnazjum mogą wykazać się ponadprzeciętną znajomością dwóch języków obcych – języka angielskiego i do wyboru języka niemieckiego lub francuskiego. Nawet dobra znajomość jednego języka nie gwarantuje przejścia do kolejnego etapu. Tylko bardzo dobra znajomość dwóch języków pozwoli na sukces.

W pierwszym etapie konkursu – eliminacjach szkolnych wzięło udział ponad 600 uczniów gimnazjów z Nowego Sącza oraz powiatów sądeckiego, gorlickiego i limanowskiego. Eliminacje szkolne miały miejsce 4 marca w macierzystych szkołach. Zgłoszeni uczestnicy rozwiązywali testy, osobne dla każdego języka. O kolejności na listach rankingowych decydowała suma punktów uzyskanych z obydwu języków. Wśród zwycięzców pierwszego etapu znaleźli się uczniowie gimnazjów w Szczyrzycu (powiat limanowski), Jazowsku, Podegrodziu, Wielogłowach (powiat nowosądecki), Gimnazjum Społeczne „SPLOT” w Nowym Sączu i ZSS nr 1 w Limanowej.

28 marca odbył się drugi etap, w którym wzięło udział 107 uczniów wyłonionych podczas eliminacji szkolnych w gimnazjach. Etap ten składał się z dwóch części i obejmował testy pisemne oraz sprawdzian ustny z obydwu języków. Do części pisemnej w kategorii angielski z niemieckim przystąpiło 70 uczniów, natomiast w kategorii angielski z francuskim – 37 uczniów. Etap finałowy odbył się 18 kwietnia i wzięło w nim udział 53 gimnazjalistów, którzy uzyskali najlepsze wyniki z części pisemnej drugiego etapu konkursu. Podczas finałowego sprawdzianu ustnego uczestnicy mogli wykazać się płynnością wypowiedzi w dwóch językach.

Uroczyste wręczenie nagród i dyplomów miało miejsce 30 kwietnia w Małopolskim Centrum Kultury „SOKÓŁ”. Zwycięzcy otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe, m.in. tablety, czytniki e-booków, słowniki, książki, multimedialne kursy i gry językowe.

W klasyfikacji zespołowej w kategorii angielski z niemieckim dyplomy uznania otrzymały:

- I. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1, Gimnazjum nr 1 w Nowym Sączu
- II. Zespół Szkolno-Gimnazjalny, Gimnazjum w Jazowsku
- III. Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Podegrodziu

W klasyfikacji zespołowej w kategorii angielski z francuskim dyplomy uznania otrzymały:

- I. Zespół Szkół Samorządowych nr 1 w Limanowej
- II. Społeczne Gimnazjum SPLOT w Nowym Sączu
- III. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1, Gimnazjum nr 1 w Nowym Sączu

Fundatorem nagród było Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu oraz Wydawnictwo Macmillan Education.

Serdecznie dziękujemy naszemu partnerowi, Centrum Językowemu „Expert” oraz wszystkim sponsorom, bez pomocy których konkurs ten nie mógłby trwać i liczymy na dalszą współpracę.

Language Competition “TANDEM”

For the second year in a row, MTO organized a Language Competition “TANDEM” tandem.mto@gmail.com in cooperation with the Language Centre “EXPERT” www.expertns.edu.pl. The main goal was to encourage middle school students to improve their language skills and create an opportunity to compete based on these linguistic skills. The participants demonstrated their knowledge and skills in two foreign languages: English as an obligatory language and a choice of French or German. The initiative was received with great interest. Over 600 students took part from 45 schools in the Nowy Sącz region and the neighboring administrative regions of Gorlice and Limanowa.

The contest consisted of three steps. The first took place in the home schools in March 2014. Students took written tests in English and their other language of choice. A ranking was created based on the sum of the points on both tests for each child. The most adept students in two foreign languages made it to the next level. The second elimination on March 28th took place in MTO’s building in Nowy Sącz, and consisted of a more challenging written test. Of the 107 students, there were 70 with a pairing of English and German and 37 with a pairing of English and French. There

were 53 middle schoolers with top results from this written portion. The final step, which checked fluency in both languages, took place on April 18th.

Prizes and diplomas were awarded on April 30th in Malopolska Center of Culture "SOKÓŁ". The winners received prizes (tablets, e-book readers, books, multimedia courses and language games) funded by the District Council of Nowy Sącz and the Macmillan Editing House.

We were very pleased that many prizes in both categories went to the students of rural schools. We hope that this success will make them more self-confident, encourage them to study and ensure that the knowledge of a foreign language is an important asset in their efforts to continue their education in good schools and when applying for jobs in the European Union.

In the pairing of English and German languages, diplomas were awarded to:

- I. Middle School No. 1 in Nowy Sącz.
- II. Middle School in Jazowsko.
- III. Middle School in Podegrodzie.

In the pairing of English and French languages, diplomas were awarded to:

- I. Middle School No.1 from Limanowa.
- II. Independent Middle School "SPLOT" from Nowy Sącz.
- III. Middle School No. 1 in Nowy Sącz.

Sincere thanks go to our partner and all sponsors. Without their help this contest would not have been possible and we hope for future cooperation.

XIV Małopolski Konkurs Literacki dla Młodzieży „Pióro Splotu”

Ten doroczny konkurs stał się już tradycją i wszedł na stałe do kalendarza imprez sądeckich. W tym roku wpłynęło 116 prac 105 autorów, w dwóch kategoriach wiekowych: senior i junior. Z powodu dużej ilości prac Jury oceniało je w dwóch etapach.

Zespół orzekł, że przy wyrównanym poziomie

prac, które wyrażają chaos dzisiejszego życia, na wyróżnienie zasługują utwory przełamujące ten stereotyp.

Jury przyznało następujące pierwsze nagrody w kategoriach:

- *Junior-Poezja:* Sara Obrzud z Obidzy, wiersz „Egoistka” – za przenikliwe rozpoznanie roli humanisty we współczesnym świecie i ciekawie ujętą opozycję pomiędzy indywidualną wrażliwością a wzorami kultury masowej.
- *Junior-Proza:* Klaudia Rams ze Złockiego, opowiadanie „Sens” – za zwrócenie uwagi czytelnika na dwoistość świata, gdzie po jednej stronie czasem bywa tragedia a po drugiej radość czy satysfakcja oraz za równy i składny styl.
- *Senior-Poezja:* Monika Wilk ze Strzelec Wielkich, wiersze „Barabas”, „Tęsknota” i „Herosi” – za ciekawe nawiązanie do tej linii tradycji literackiej, która łączy poezję oraz etykę i osadza wiersz pośród dobra i zła, heroizmu i tchórzostwa.
- *Senior-Proza:* Klaudia Jasińska z Korzennej, opowiadanie „Zdystansowani” – za oryginalne nawiązanie do schematu powieści o dojrzewaniu i umiejętne zarysowanie ciekawej panoramy społecznej oraz trafne rozpoznanie problemu wykluczenia ludzi starszych.

Juniorzy otrzymali nagrody książkowe, a seniorzy nagrody pieniężne i książki. Relacje z konkursu ukazały się w lokalnych mediach, a wszystkie nagrodzone teksty znajdują się na stronie internetowej www.splot.info.

Sponsorzy konkursu: Zespół Szkół Społecznych „Splot” im. Jana Karskiego w Nowym Sączu, Małopolskie Towarzystwo Oświatowe, Miasto Nowy Sącz oraz Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak”, Wydawnictwo Literackie i Dom Wydawniczy Rafael w Krakowie. Patronat medialny objęły: Dobry Tygodnik Sądecki i Radio RDN Nowy Sącz.

W imieniu młodych poetów i pisarzy wszystkim sponsorom najserdeczniej dziękujemy. Bez Państwa zainteresowania i pomocy ten ważny dla młodzieży konkurs nie mógłby trwać.

XIV Malopolska Literary Competition for Youth “Splot Quill”

The “Splot Quill” competition has become a tradition in Nowy Sacz. 105 young authors sent 116 texts in two age categories: senior and junior. Due to the large number of works, the jury assessed them in two stages. The team decided that since most works express the chaos of modern life, creations which break this stereotype deserve recognition.

“Juniors” received books as prizes while “seniors” received both money and books as prizes. All works of the finalists were published on www.splot.info.

The competition was sponsored by Splot School, the Educational Society of Malopolska, the town of Nowy Sacz as well as well-known publishing houses in Krakow: “Znak”, “Literary Publishing” and “House of Rafael”. Media patrons included the “Good Weekly” and Radio RDN Nowy Sacz.

We would like to thank all the sponsors, on our behalf and on behalf of all the young authors. Without your interest and support this important event would not be possible.

SPLIT

- Prowadzony przez MTO ZSS „Splot” cieszy się uznaniem w środowisku lokalnym, co widać po rekrutacji. Do szkoły uczęszcza obecnie 138 uczniów, co jest najlepszym wynikiem w całej historii szkoły. „Splot” było **jedynym liceum ogólnokształcącym** w Nowym Sączu, w którym wszyscy uczniowie zdali egzamin maturalny.
- Szkoła na stałe współpracuje ze szkołą w Izraelu – Hakfar Hayarok. W sierpniu uczniowie i nauczyciele „Splotu” uczestniczyli w obozie

naukowym w Izraelu, a w grudniu uczniowie przyjęli młodzież z Izraela w Nowym Sączu. Podobna wymiana ze szkołą w Petershagen (Niemcy) miała miejsce w tym roku.

- Od 1 września 2015 w Zespole Szkół Społecznych „Splot” otworzono I klasę gimnazjum z oddziałem dwujęzycznym. Uczniowie mają możliwość uczenia się matematyki i geografii także w języku angielskim.
- W październiku 2014 szkoła przystąpiła do trzyletniego projektu Erasmus+, w którym biorą udział przedstawiciele szkół z Austrii, Danii, Finlandii, Włoch, Polski, Słowenii i Hiszpanii. Większa część z wyżej wymienionych szkół już współpracowała przy realizacji projektu Comenius w latach 2010-2012. W 2015 odbyły się wyjazdy nauczycielskie i uczniowskie do Słowenii i Hiszpanii. W ramach obu spotkań prezentowano różnorodne metody nauczania aktywizujące uczniów, z wykorzystaniem technologii informatycznej i wydobywające ich potencjał. Metody pokazywane przez naszych nauczycieli (Scored Discussion i Socratic Seminars) spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem. „Splot” jest miejscem, gdzie od lat je wykorzystujemy, co przynosi wymierne efekty. W ostatnim roku osiągnęliśmy najwyższą wartość EWD (przyrost wiedzy w przeciągu 3 klas gimnazjum lub liceum) oraz jedno z najwyższych wyników egzaminów zewnętrznych w Nowym Sączu.
- W roku szkolnym 2015/2016 w Thomas Jefferson School w Stanach Zjednoczonych uczy się już osiemnasta stypendystka ze „Splotu” – Inga Tobiasz.
- Uczniowie „Splotu” wielokrotnie podejmowali działania prowadzące do ich wszechstronnego rozwoju, np. brali udział w akcji charytatywnej - „Ekipa św. Mikołaja”, „SOS dla Nepalu”, czy w projektach fundacji Nomina Rosae – „Ambasadorzy tolerancji”, „Labirynt historii” oraz są zaangażowani w projekt Stowarzyszenia Profesjonalnego Samorządu i Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej – „Młody obywatel XXI wieku”.
- Tradycyjnie Szkolne Koło Teatralne wystawiło w czerwcu 2015 autorską sztukę opartą na „Skąpcu” Moliere, która została tak wysoko oceniona, że w grudniu Miejski Ośrodek Kultury poprosił o jej powtórzenie. O wszystkich tych wydarzeniach można przeczytać na www.splot.info. Zapraszamy.

SPLIT

- Splot school which continues to be MTO’s most important “project” is well-regarded in the local

area. This is evident by the number of applicants and the record number of students - currently 138 which is the most in its entire 26 year history. "Spot" is the **only** college-prep school in Nowy Sącz in which all of the seniors passed the matura examinations.

- The school continues its long-term partnership with the school Hakfar Hayarok in Israel. Spot students and teachers took part in an educational camp in Israel in August and in December they hosted youth from Israel in Nowy Sącz. A similar exchange with school in Petershagen, Germany took place in September.
- On September 1, 2015, Spot opened a bilingual middle school class. Students can learn math and geography in Polish and English.
- In October 2014, as a participant in Erasmus+, Spot began its 3-year partnership with schools in Austria, Denmark, Finland, Italy, Poland, Slovenia and Spain. In 2015, students and teachers travelled to Slovenia and Spain. During the meetings they presented various methods to motivate students, by encouraging information technology and extracting their potential. The methods presented by Spot teachers, Scored Discussion and Socratic Seminars, were very well-received. Such methods are regularly employed at Spot and have had a measurable effect. Last year the school had the highest EWD (an indicator of the level of

improvement of students over either the 3 years of middle school or the 3 years of high school) as well as one of the highest results in Nowy Sącz from exterior testing.

- Inga Tobiasz is studying during the 2015/2016 school year at Thomas Jefferson School in the US as the 18th Spot recipient of the Charles Merrill Eastern European Scholarship.
- Spot students regularly take part in activities that lead to well-rounded personal development such as the charity action "St Nicholas Team", "Ambassadors of Tolerance" a project of the Nomina Rosae Foundation, "Labyrinth of history", "Young Citizens of the 21st Century" as well as "SOS for Nepal".
- The School Theatre Club performed Moliere's "The Miser" in June 2015. It was so well-reviewed that the Town Cultural Center requested a second performance in December.

Źródła finansowania MTO w 2015 / Sources of MTO's Income in 2015

Lp	Źródła finansowania	PLN	%	Sources of Funding
1	Dotacje rządowe: MEN, MSZ (przez Fundację Solidarności Międzynarodowej)	304 537,00	12,64	Polish Ministry of Education, Polish Ministry of Foreign Affairs (via Solidarity Fund PL)
2	Dotacje samorządowe	797 563,87	33,10	Local Government
3	Fundacje polskie: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży	38 121,87	1,58	Foundation for the Development of the Education System, Deutsch-Polnisches Jugendwerk
4	Stowarzyszenia zagraniczne: Citizens for Engaged Communities, USA; NET in Action, Włochy (z grantu Europy dla Obywateli)	15 809,30	0,66	Foreign Associations: Citizens for Engaged Communities, USA; NET in Action, Italy (from Europe for Citizens grant)
5	Osoby prawne	19 003,48	0,79	Business
6	Polskie organizacje pozarządowe	20 000,00	0,83	Polish NGOs
7	Indywidualni sponsorzy	521 575,86	21,64	Individual Sponsors
8	Usługi edukacyjne: czesne, wpisowe	543 625,00	22,56	Educational Services
9	Inne (wynajem pomieszczeń, odsetki, składki członkowskie, darowizny rzeczowe, różnice kursowe, wpłaty 1%)	149 619,30	6,21	Other (renting facilities, interest, etc.)
RAZEM:		2 409 855,68	100	:TOTAL

ANNUAL REPORT
Educational Society for Malopolska (MTO)
January – December 2015

MTO is an educational NGO which was founded in 1988 by a group of parents and teachers active in the Solidarity movement. Although originally its geographical focus was Poland, MTO has expanded its operations internationally to Central and South-Eastern Europe, Ukraine, Azerbaijan, Georgia and Belarus. In 2004 MTO received the Polish equivalent of 501 (C)(3) Public Charity Status. MTO is a founding member of *Grupa Zagranica* (Polish NGOs Abroad).

Projects:

1. Anenii Noi: Destination – the European Union

The purpose of the project was to prepare young local leaders from Anenii Noi region of Moldova to cooperate with one another, to create and implement 18 small projects in their communities, to open a Center of Active Citizenship and create a Democratic Youth Forum, the umbrella organization to unify the youth movement. (Supported by Polish MFA via Solidarity Fund PL: 260 400 PLN)

2. Friendship Knows No Borders - Yedidut- slelled

MTO hosted a group of 14 students and two teachers from Israel. This is the 8th year of such an exchange with our partner school Hakfar Hayarok in Sderot. As it is the tradition, the Israeli students stayed with their Polish colleagues who showed them around Nowy Sacz and participated in all the group's activities. (Supported by Polish Ministry of Education, International Student Exchange Program: 44 137 PLN)

3. Children of the Solidarity – Oral History

The purpose of the project was to make this important part of global history alive and more exciting for the youth by producing educational materials in Polish and English for use in high schools in Poland and the US. (Supported by Citizens for Engaged Communities: 2 420 USD)

4. Reading Develops the Imagination

The aim of the project was to raise interest in books and reading amongst kids in grades 1-3 in Nowy Sacz District. School children involved in the project chose their favorite characters from a story or fairy tale and presented them in hand-made costumes in a final public competition. (Supported by the Office of the Malopolska Provincial Governor: 12 000 PLN)

5. Socratic Seminars

Socratic seminars are teacher-led classroom discussions that promote higher level thinking, more careful reading of texts, and increased skills of civil discussion. They are appropriate for students at any age and in any content area. In 2015 more trainings were provided for growing group of interested Polish teachers. (Supported by Citizens for Engaged Communities: 4 000 USD)

6. Human Library: The Rest is History

The purpose of Human Library Program is to learn about mistakes and tragedies of Nazism and Stalinism from witnesses and their relatives and share that knowledge with the younger generation. This method turns a group of people into “living books”: the “readers” choose a book from the catalogue and then individually or in groups they turn the pages of its real life. In 2015 we continued this program by organizing a flashmob in a nearby shopping mall with 70 Splot Middle School students reading historic books. (Supported by Europe for Citizens Program via Net in Action, Italy: 1 500 EURO)

7. Language Competition *Tandem*

The purpose of the project was to create an opportunity for middle school students to compete in the field of foreign languages acquisition and thus encourage them to improve their language skills. The participants demonstrated their knowledge and skills in two foreign languages, in English and in French or German. Many prizes went to the students of rural schools. (Supported by Nowy Sącz District: 3 000 PLN and the Macmillan Editing House)

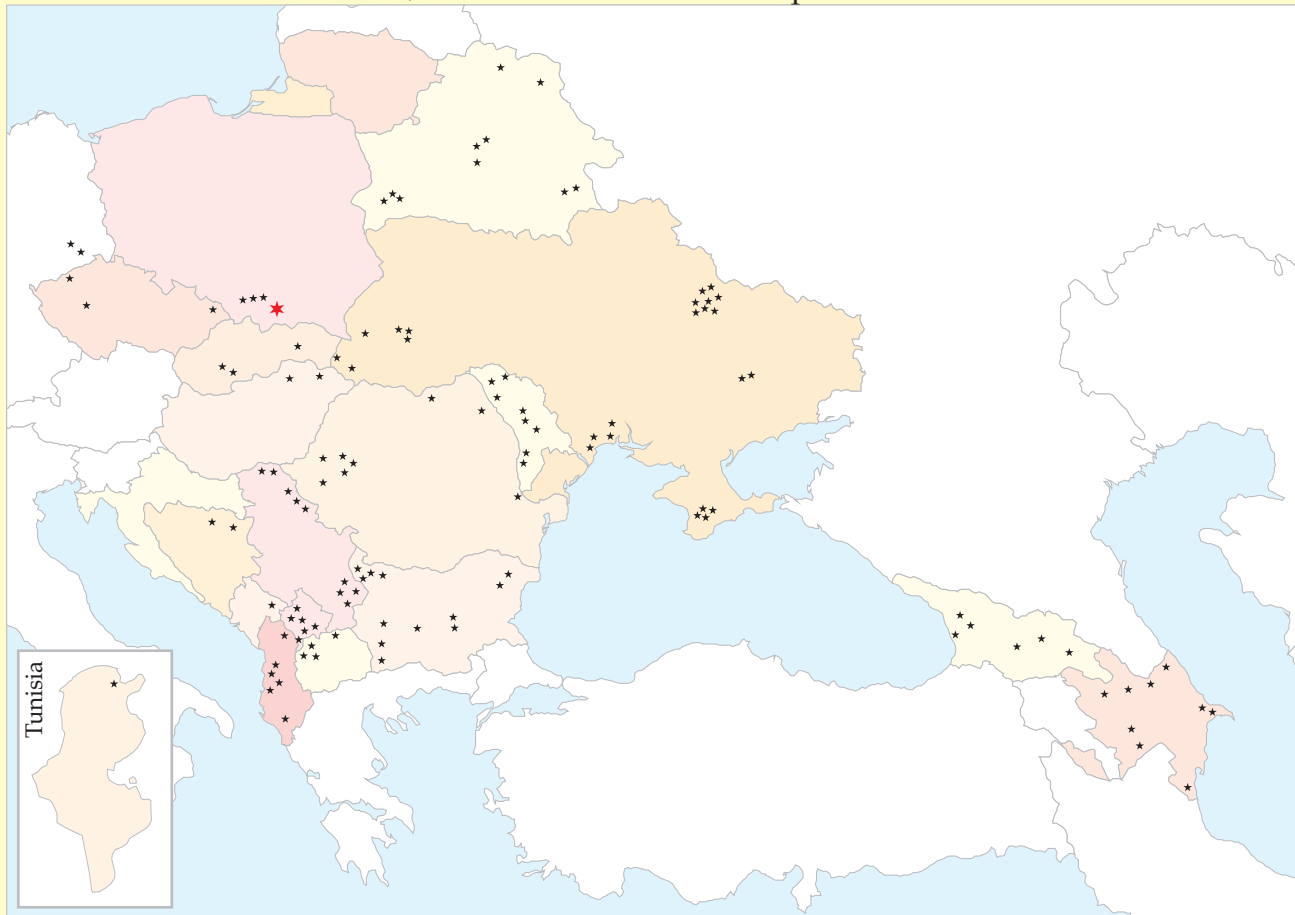
8. XIV Malopolska Literary Competition for Youth *SPLOT Quill*

We received 116 texts from 105 young authors who participated in this annual literary competition for prose and poetry. Every year more and more teenagers interested in creative writing take their chances in this competition. All the awarded texts can be found on www.splot.info. (Supported by Nowy Sącz City: 3 000 PLN)

MTO continues to run SPLOT, an independent middle and high school of Nowy Sącz. In 1989, when the school was founded, it educated a mere fourteen students. Now it boasts over 135 students as well as over 400 graduates, who study and work all over the world. International Institute for Educational Leaders Eureka, which was set up by MTO in 2013, enables it to run accredited trainings for teachers (www.eureka-instytut.eu).

Beata Budzik, President.

Education is the key to spreading and promoting democratic values in societies striving to create responsible, functional and participatory communities.

By promoting a democratic school environment, innovative teaching methods (teacher training) and responsible citizenship (working in a community) MTO strives to achieve this mission.

Educational Society for Malopolska

Publisher: Małopolskie Towarzystwo Oświatowe (MTO)

ul. Limanowskiego 7; 33-300 Nowy Sącz, Poland; Tel./Fax:++48 18 444 25 57;

Websites: www.mto.org.pl www.paunite.org www.schoolplusnet.org www.weareone.org.pl www.splot.info

mgr Beata Budzik, Prezes - beatabudzik@gmail.com

mgr Julie Boudreaux, Członek Zarządu - julieboudreaux@hotmail.com

dr Alicja Derkowska, Członek Zarządu - alader@hotmail.com

Joanna Rasińska, Członek Zarządu - joasiaras@gmail.com

E-mail: mto_poland@hotmail.com Skype: [mto_poland](https://www.skype.com/name/mto_poland)